

**OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ
DLA MIASTA KIELCE**

Kielce, 2014 r.

SPIS TREŚCI

I	Analiza lokalnej sytuacji demograficznej i społecznej miasta Kielce	str. 3
	1. Demografia.....	str. 3
	2. Infrastruktura społeczna.....	str.12
	3. Sytuacja na lokalnym rynku pracy.....	str.27
II	Sytuacja osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.....	str.29
III	Zasoby pomocy społecznej miasta Kielce.....	str.32
	1. Pomoc na rzecz osób bezrobotnych	str.34
	2. Pomoc osobom bezdomnym	str.37
	3. Pomoc dla osób uzależnionych	str.40
	4. Pomoc na rzecz osób starszych	str.46
	5. System wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych	str.52
	6. Zintegrowany system pomocy rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych i rodzinom dysfunkcyjnym.....	str.60
	7. Projekty i działania innowacyjne realizowane przez MOPR.....	str.61
	Rekomendacje.....	str.68
	Załącznik 1	
	Środki finansowe gminy na zadania własne i zlecone w obszarze pomocy społecznej....	str.71
	Załącznik 2	
	Inwestycje w infrastrukturze pomocy społecznej w gminie w 2013 roku	str.77
	Załącznik 3	
	Organizacje pozarządowe współpracujące z gminą w zakresie pomocy i integracji społecznej.....	str.78
	Spis tabel.....	str.82
	Spis wykresów.....	str.83
	Spis zdjęć.....	str.84

I. Analiza lokalnej sytuacji demograficznej i społecznej miasta Kielce

Kielce są miastem na prawach powiatu oraz stolicą województwa świętokrzyskiego. Miasto zajmuje powierzchnię 109,45 km² zamieszkiwaną przez 200 236 mieszkańców (stan na dzień 30 czerwca 2013 roku)¹, to jest 15,76% mieszkańców województwa. Gęstość zaludnienia wynosi 1 835 osób na km². Wraz z piętnastoma sąsiadującymi gminami tworzy Kielecki Obszar Metropolitalny (KOM). Celem jego istnienia jest zapewnienie ścisłej współpracy między nimi i kreowanie przyjaznych warunków dla inwestorów.

Miasto stanowi gospodarcze, turystyczne i kulturalne centrum regionu. Jest też jednym z bardziej znanych, nie tylko w Polsce, ośrodków wystawienniczo – targowych, gdzie organizowane są liczne ekspozycje branżowe, konferencje naukowe i pokazy.

Usytuowanie miasta w południowej części centralnej Polski sprawia, że stanowi ono ważny punkt komunikacyjny na mapie kraju.

Mapa 1. Położenie oraz podział administracyjny województwa świętokrzyskiego

Źródło: www.sejm.gov.pl oraz www.stat.gov.pl

1. Demografia

Demografia to dyscyplina naukowa badająca zjawiska ludnościowe oraz prawidłowości, którym one podlegają. Głównym przedmiotem badań demografii jest ludność zamieszkująca dany obszar. Szczególnie badany jest stan i zmiany w liczbie ludności, struktura według płci oraz wieku, wykształcenia, ruch naturalny i wędrownicy².

¹ Dane GUS.

² Encyklopedia PWN.

Stan i struktura ludności

Na przestrzeni ostatnich lat zauważa się systematyczny spadek liczby mieszkańców Kielc, co obrazują dane zawarte w umieszczonej poniżej Tabeli 1.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), w 2009 roku w Kielcach mieszkało 204 835 osób, a pod koniec drugiego kwartału 2013 roku 200 236. Oznacza to spadek liczby mieszkańców o 4 599 osób, czyli o 2,25% w porównaniu do roku 2009. Według prognoz przedstawionych przez GUS w 2011 roku tendencja spadkowa liczby ludności będzie się utrzymywać i w roku 2020 w Kielcach będzie mieszkać 186 120 osób, a w roku 2035 jedynie 157 856. Należy jednak zauważyć, że w tej samej prognozie GUS zakładał, że w 2011 roku liczba mieszkańców Kielc będzie wynosić 199 906, a w 2012 roku 198 353 osoby. W obu przypadkach prognoza ta nie sprawdziła się i liczba kielczan jest wyższa od przewidywanej³.

Tabela 1. Liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego i Kielc w latach 2009 – 2013

Rok		2009 (A)	2010 (B)	2011 (C)	2012 (D)	Stan na 30.06.2013	D – A
Województwo Świętokrzyskie	Liczba mieszkańców – ogółem	1 270 120	1 266 014	1 278 116	1 273 995	1 270 263	+ 3 875
	Kobiety	651 790	649 552	653 847	651 625	649 889	- 165
	Mężczyźni	618 330	616 462	624 269	622 370	620 374	+4 040
Miasto Kielce	Liczba mieszkańców – ogółem	204 835	202 450	201 815	200 938	200 236	- 3 897
	Kobiety	108 154	106 764	106 533	106 300	105 985	- 1 854
	Mężczyźni	96 681	95 685	95 282	94 638	94 251	- 2 043

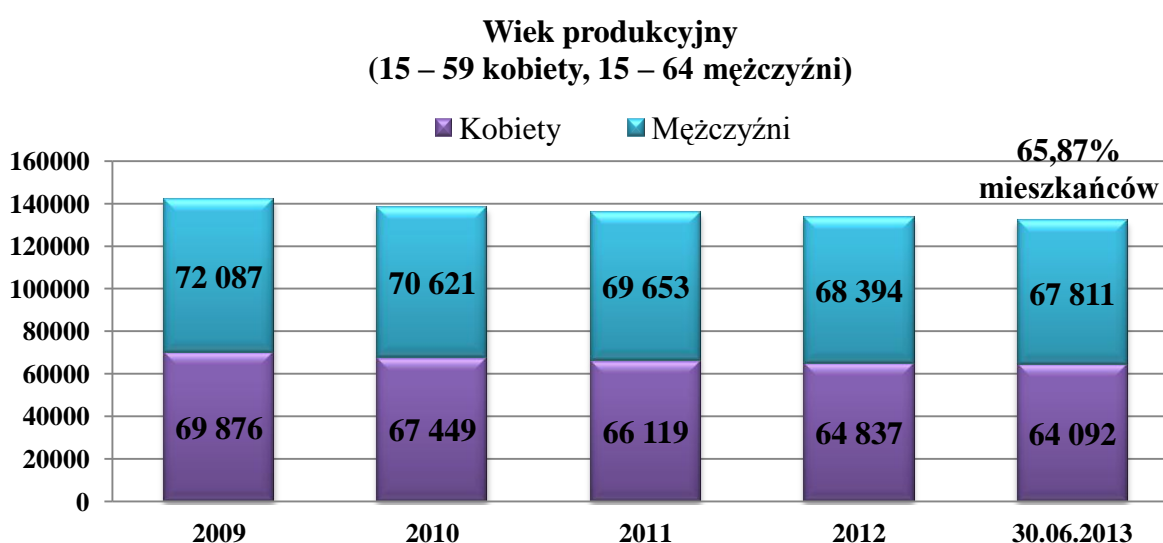
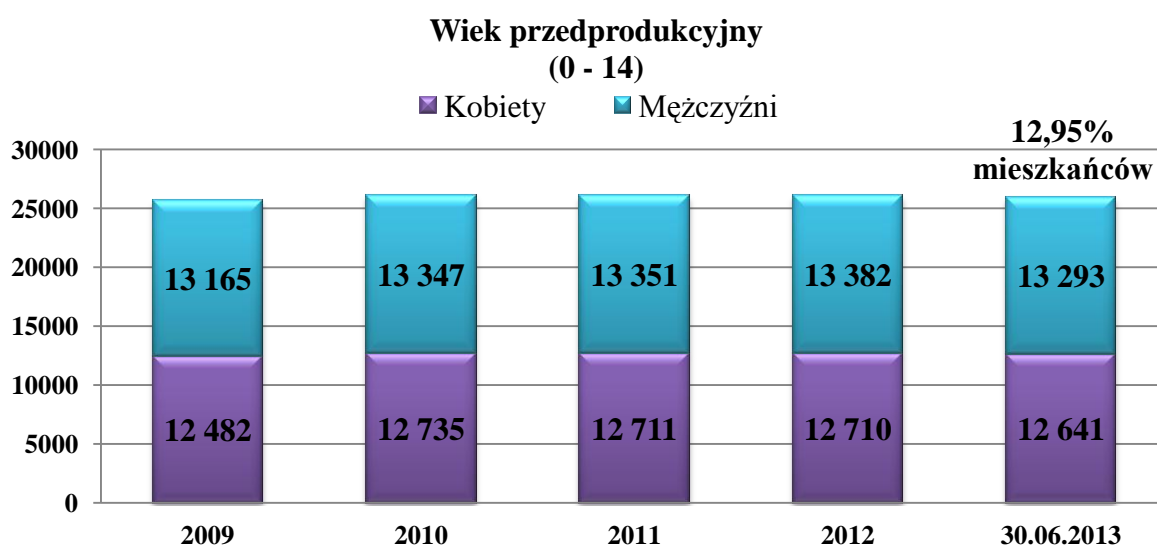
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

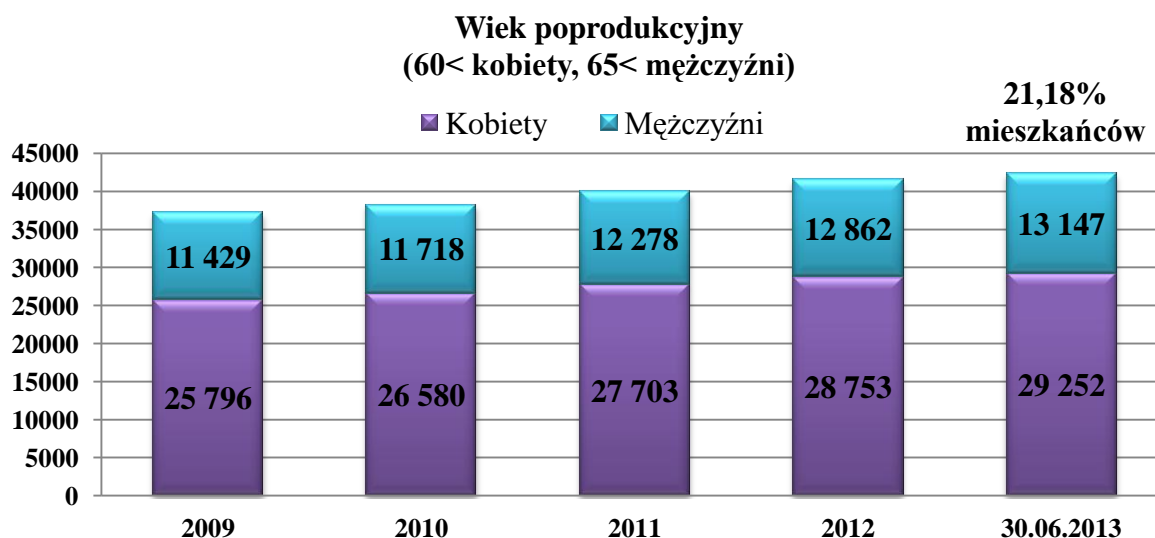
Zestawienie danych zobrazowanych Wykresem 1 wskazuje, że w okresie od 2009 do 2012 roku struktura społeczna uległa zmianie. Obserwuje się spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, przy jednoczesnym szybkim wzroście liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Liczba osób w wieku produkcyjnym w roku 2012 obniżyła się o 8 732,

³ Główny Urząd Statystyczny, *Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035*, 2011.

czyli o 6,15% w porównaniu do roku 2009. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w 2012 roku wzrosła o 445, czyli 1,74%. Tendencja wzrostowa utrzymuje się również w grupie poprodukcyjnej. Jednak przyrost tej grupy jest znacznie wyższy od grupy przedprodukcyjnej. W 2009 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym wyniosła 37 225, a w 2012 roku zwiększyła się o 4 390, czyli o 11,79%. Zmiany te oznaczają postępowanie procesu starzenia się społeczeństwa Kielc. Na dzień 30 czerwca 2013 roku udział procentowy poszczególnych grup kształtował się następująco: wiek przedprodukcyjny – 12,95%, wiek produkcyjny – 65,87% oraz wiek poprodukcyjny – 21,18%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Kielc w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym z podziałem na płeć w latach 2009 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn na przestrzeni lat 2009 – 2013 nie uległ wyraźnej zmianie. W grupie przedprodukcyjnej i produkcyjnej występuje niewielka przewaga liczebna mężczyzn. Na dzień 30 czerwca 2013 roku w grupie dzieci do 14 roku życia 48,74% stanowiły dziewczynki, a 51,26% chłopcy. W kategorii osób w wieku produkcyjnym stosunek ten kształtował się podobnie (odpowiednio 48,59% i 51,41%). Wyraźna zmiana w strukturze płci pojawia się dopiero w grupie poprodukcyjnej, gdzie aż 68,99% stanowią kobiety, a mężczyźni jedynie 31,01% (Wykres 1).

W Tabeli 2 przedstawiono liczbę mieszkańców Kielc według płci i wieku. Porównanie roku 2009 do 2012 pozwala dostrzec zmiany w strukturze wiekowej kielczan.

Tabela 2. Liczba mieszkańców Kielc według wieku i płci w latach 2009 – 2013

Wiek	Płeć	2009 (A)	2010 (B)	2011 (C)	2012 (D)	Stan na 30.06.2013	D – A	Wiek	Płeć	2009 (A)	2010 (B)	2011 (C)	2012 (D)	Stan na 30.06.2013	D – A
Wiek 0-4	Ogółem	9 175	9 883	9 979	9 967	9 670	+ 792	Wiek 5-9	Ogółem	7 993	8 006	8 061	8 251	8 452	+ 258
	Kobiety	4 500	4 888	4 962	4 948	4 788	+ 448		Kobiety	3 814	3 810	3 858	3 972	4 096	+ 158
	Mężczyźni	4 675	4 995	5 017	5 019	4 882	+ 344		Mężczyźni	4 179	4 196	4 203	4 279	4 356	+ 100
Wiek 10-14	Ogółem	8 479	8 193	8 022	7 874	7 812	- 605	Wiek 15-19	Ogółem	11 498	10 757	9 920	9 380	9 122	- 2 118
	Kobiety	4 168	4 037	3 891	3 790	3 757	- 378		Kobiety	5 673	5 318	4 920	4 702	4 564	- 971
	Mężczyźni	4 311	4 156	4 131	4 084	4 055	- 227		Mężczyźni	5 825	5 439	5 000	4 678	4 558	- 1 147
Wiek 20-24	Ogółem	14 606	14 392	13 886	13 142	12 704	- 1 464	Wiek 25-29	Ogółem	18 631	17 529	17 163	16 442	16 054	- 2 189
	Kobiety	7 087	7 057	6 863	6 536	6 320	- 551		Kobiety	9 595	8 708	8 509	8 148	7 933	- 1 447
	Mężczyźni	7 519	7 335	7 023	6 606	6 384	- 913		Mężczyźni	9 036	8 821	8 654	8 294	8 121	- 742
Wiek 30-34	Ogółem	17 771	17 168	17 208	17 303	17 363	- 468	Wiek 35-39	Ogółem	14 517	14 457	15 076	15 413	15 679	+ 896
	Kobiety	8 839	8 464	8 489	8 582	8 645	- 257		Kobiety	7 149	7 206	7 525	7 703	7 814	+ 554
	Mężczyźni	8 932	8 704	8 719	8 721	8 718	- 211		Mężczyźni	7 368	7 251	7 551	7 710	7 865	+ 342
Wiek 40-44	Ogółem	11 919	11 664	11 858	12 428	12 584	+ 509	Wiek 45-49	Ogółem	13 204	12 309	11 787	11 362	11 248	- 1 842

	Kobiety	5 969	5 966	6 053	6 305	6 384	+ 336		Kobiety	6 959	6 526	6 202	5 938	5 872	-1 021
	Mężczyźni	5 950	5 698	5 805	6 123	6 200	+ 173		Mężczyźni	6 245	5 783	5 585	5 424	5 376	- 821
Wiek	Płeć	2009 (A)	2010 (B)	2011 (C)	2012 (D)	Stan na 30.06.2013	D – A	Wiek	Płeć	2009 (A)	2010 (B)	2011 (C)	2012 (D)	Stan na 30.06.2013	D – A
Wiek 50-54	Ogółem	16 658	15 836	14 973	14 109	13 627	- 2 549	Wiek 55-59	Ogółem	17 057	17 327	17 100	16 823	16 626	- 234
	Kobiety	9 072	8 626	8 112	7 617	7 344	- 1 455		Kobiety	9 533	9 578	9 446	9 306	9 216	- 227
	Mężczyźni	7 586	7 210	6 861	6 492	6 283	- 1 094		Mężczyźni	7 524	7 749	7 654	7 517	7 410	- 7
Wiek 60-64	Ogółem	13 858	15 008	15 521	15 766	15 888	+ 1 908	Wiek 65-69	Ogółem	8 268	8 420	9 344	10 570	11 158	+ 2 302
	Kobiety	7 756	8 377	8 720	8 937	8 992	+ 1 181		Kobiety	4 766	4 747	5 271	5 936	6 317	+ 1 170
	Mężczyźni	6 102	6 631	6 801	6 829	6 896	+ 727		Mężczyźni	3 502	3 673	4 073	4 634	4 841	+ 1 132
Wiek 70-74	Ogółem	8 289	8 217	7 985	7 589	7 492	- 700	Wiek 75-79	Ogółem	6 500	6 576	6 696	6 878	6 914	+ 378
	Kobiety	5 023	4 999	4 854	4 623	4 525	- 400		Kobiety	3 884	3 951	4 055	4 221	4 267	+ 337
	Mężczyźni	3 266	3 218	3 131	2 966	2 967	- 300		Mężczyźni	2 616	2 625	2 641	2 657	2 647	+41
Wiek 80-84	Ogółem	3 997	4 143	4 416	4 604	4 699	+ 607	Wiek 85 <	Ogółem	2 415	2 565	2 820	3 037	3 144	+ 622
	Kobiety	2 599	2 655	2 792	2 880	2 937	+ 281		Kobiety	1 768	1 851	2 011	2 156	2 214	+ 388
	Mężczyźni	1 398	1 488	1 624	1 724	1 762	+ 326		Mężczyźni	647	714	809	881	930	+ 234

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największy spadek liczby mieszkańców obserwuje się w grupie od 10 do 34 roku życia. Szczególnie jest on widoczny w przedziałach wiekowych:

- 15 – 19, gdzie liczba osób obniżyła się o 2 118, czyli o 18,42%;
- 20 – 24, gdzie różnica wyniosła 1 464 osoby, czyli 10,02%;
- 25 – 29, gdzie liczba mieszkańców zmalała o 2 189, czyli 11,75%.

Tendencję spadkową obserwuje się również wśród osób w wieku 45 – 59. Szczególnie w przedziale wiekowym 45 – 49 i 50 – 54, gdzie liczba osób obniżyła się odpowiednio o 1 842 i 2 549 osób, czyli o 13,95% i 15,30%.

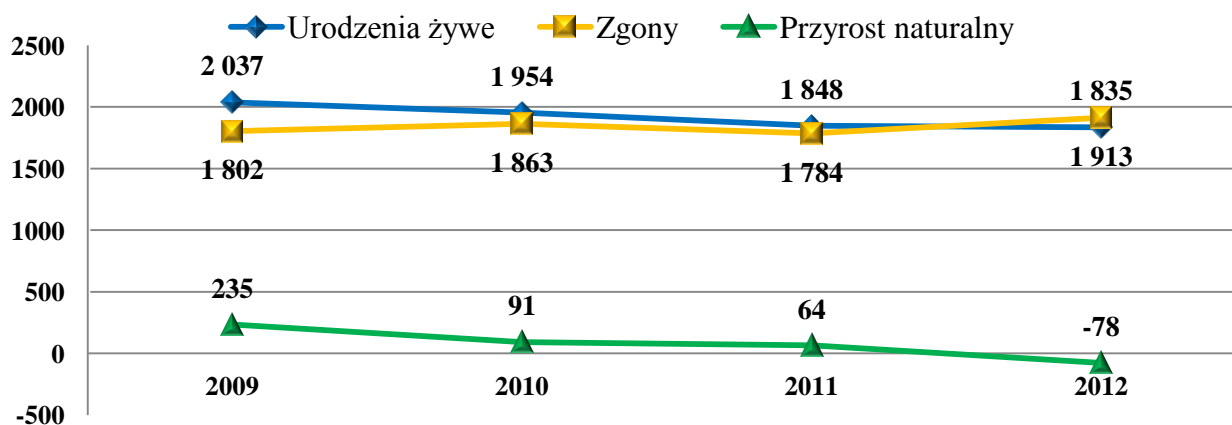
Wzrasta liczba starszych mieszkańców Kielc. W grupach wiekowych 60 – 64 oraz 65 – 69 liczba osób powiększyła się odpowiednio o 1 908 i 2 302, czyli o 13,77% i 27,84%. Liczba osób powyżej 80 roku życia w stosunku do 2009 roku wzrosła o 19,17%, tj. o 1 229 osób.

Obserwuje się również tendencję wzrostową liczby dzieci do 9 roku życia. W 2012 roku wyniosła ona 18 218 i była wyższa o 1 050, czyli o 6,12% w porównaniu do roku 2009. W roku 2012 liczba dzieci z tej kategorii wiekowej była prawie czterokrotnie niższa od liczby osób powyżej 60 roku życia.

Przyrost naturalny

Wskaźnik przyrostu naturalnego w 2009 roku wyniósł 235, co oznacza, że rodziło się więcej dzieci w stosunku do liczby zgonów. W kolejnych latach wskaźnik ten obniżał się. W 2010 roku spadł do poziomu 91, w 2011 do 64. Natomiast w 2012 roku urodziło się o 78 dzieci mniej w stosunku do liczby zgonów, co oznacza ujemny przyrost naturalny (Wykres 2).

Wykres 2. Przyrost naturalny w latach 2009 – 2012

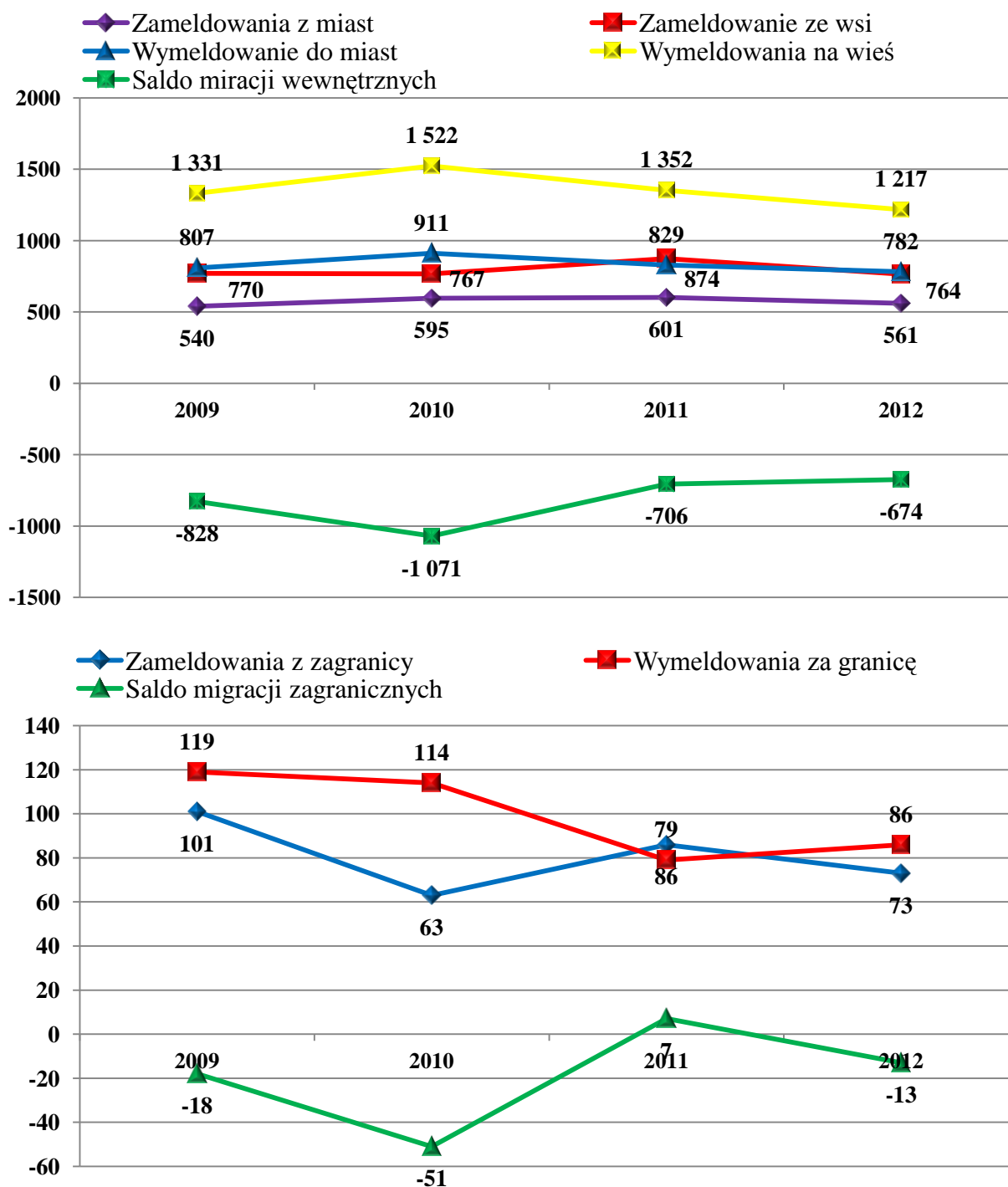

Źródło: Dane GUS

Migracje

Spadek liczby mieszkańców Kielc uwarunkowany jest również zmianą miejsca zamieszkania. Od 2009 do 2012 roku obserwuje się ujemne saldo migracji wewnętrznych jak i zagranicznych kielczan, co oznacza że więcej mieszkańców opuszcza miasto niż do niego przyjeżdża.

Wykres 3. Migracje wewnętrzne i zagraniczne w latach 2009 – 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykształcenie

W latach 2002 i 2011 przeprowadzono Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań (NSP), który pozwolił m.in. na zbadanie poziomu wykształcenia kielczan. Z zebranych danych w 2002 roku wynikało, iż w Kielcach osoby z wykształceniem średnim i policealnym oraz wyższym stanowiły 62,75% ogółu badanych (odpowiednio 42,49% oraz 20,26%).

Tabela 3. Poziom wykształcenia mieszkańców Kielc powyżej 13 roku życia w 2002 i 2011 roku

Poziom wykształcenia	2002		2011	
	Liczba osób	Udział procentowy	Liczba osób	Udział procentowy
Ogółem	180 621	100%	168 029	100%
Wyższe	36 602	20,26%	53 756	31,99%
Średnie i policealne	76 740	42,49%	63 211	37,62%
Zasadnicze zawodowe	25 978	14,38%	23 175	13,79%
Gimnazjalne	-	-	6 691	3,98%
Podstawowe	37 525	20,78%	20 038	11,93%
Brak wykształcenia	3 776	2,09%	1 158	0,69%

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011 roku, s. 103

Dane NSP z 2011 roku pokazują, że odsetek osób deklarujących posiadanie wykształcenia w tych kategoriach wzrósł do 69,61%. W porównaniu do roku 2002 liczba mieszkańców Kielc z wyższym wykształceniem wzrosła do 31,99%, natomiast liczba osób z wykształceniem średnim i policealnym spadła do 37,62%. Z danych wynika, że brak wykształcenia występuje wśród niewielkiej grupy kielczan i w 2011 roku obniżył się z 2,09% do 0,69%.

Sytuacja rodzinna

Analizując dane GUS dotyczące życia rodzinnego mieszkańców Kielc, można stwierdzić, że coraz mniej osób decyduje się na zawarcie związku małżeńskiego. W 2012 roku zawarto 1 008 związków małżeńskich, czyli o 335 (24,95%) mniej niż w roku 2009, gdzie wskaźnik ten wyniósł 1 343. Obserwuje się również wzrost liczby rozwodów. W 2012 roku pozew o rozwód złożyło 476 osób, czyli o 199 (71,84%) więcej niż w roku 2009 (Tabela 4).

Tabela 4. Liczba małżeństw i rozwodów w Kielcach w latach 2009 – 2012

Małżeństwa					
Rok	2009 (A)	2010 (B)	2011 (C)	2012 (D)	D – A
Liczba	1 343	1 235	1 037	1 008	- 335
Rozwody					
Rok	2009 (A)	2010 (B)	2011 (C)	2012 (D)	D – A
Liczba	277	355	313	476	+ 199

Źródło: Dane GUS

Podsumowując sytuację demograficzną miasta zauważa się proces depopulacji spowodowany ujemnym przyrostem naturalnym oraz emigracją poza tereny Kielc. Zmianom demograficznym towarzyszą niekorzystne tendencje dotyczące życia rodzinnego kielczan, co potwierdzają dane dotyczące zwiększającej się liczby rozwodów przy jednoczesnym spadku liczby zawieranych małżeństw. Ponadto, niepokojące są znaczące różnice w strukturze wiekowej mieszkańców, które mogą hamować rozwój gospodarczy w związku z małą liczbą ludzi młodych wchodzących na rynek pracy. Zauważa się pozytywne zmiany związane z poprawą poziomu wykształcenia, co może być spowodowane lepszą dostępnością do instytucji edukacyjnych, zwiększeniem świadomości co do roli wykształcenia i potrzeb rynku pracy.

2. Infrastruktura społeczna

Infrastruktura społeczna służy zaspokajaniu w zorganizowany sposób ludzkich potrzeb w zakresie prawa, bezpieczeństwa, oświaty i nauki, kultury, pomocy społecznej i służby zdrowia itp. Na infrastrukturę społeczną składają się np. szkoły, szpitale, sądy, więzienia i inne instytucje administracji państwowej⁴. System opieki zdrowotnej oraz stan zdrowia mieszkańców Kielc opisano w podrozdziale 3.1.3.

Żłobki i przedszkola

Pomimo malejącej liczby dzieci, wzrasta liczba żłobków i przedszkoli. Sprzyja to możliwości szybkiego powrotu rodziców na rynek pracy. W 2012 roku w Kielcach funkcjonowało 7 żłobków, czyli o 3 więcej niż w roku 2009. Wzrasta liczba przedszkoli⁵ – w roku 2012 na terenie miasta działało 77 placówek (w tym 2 przedszkola specjalne),

⁴ Encyklopedia PWN.

⁵ Pod pojęciem przedszkola rozumie się przedszkola, punkty przedszkolne oraz oddziały przedszkolne.

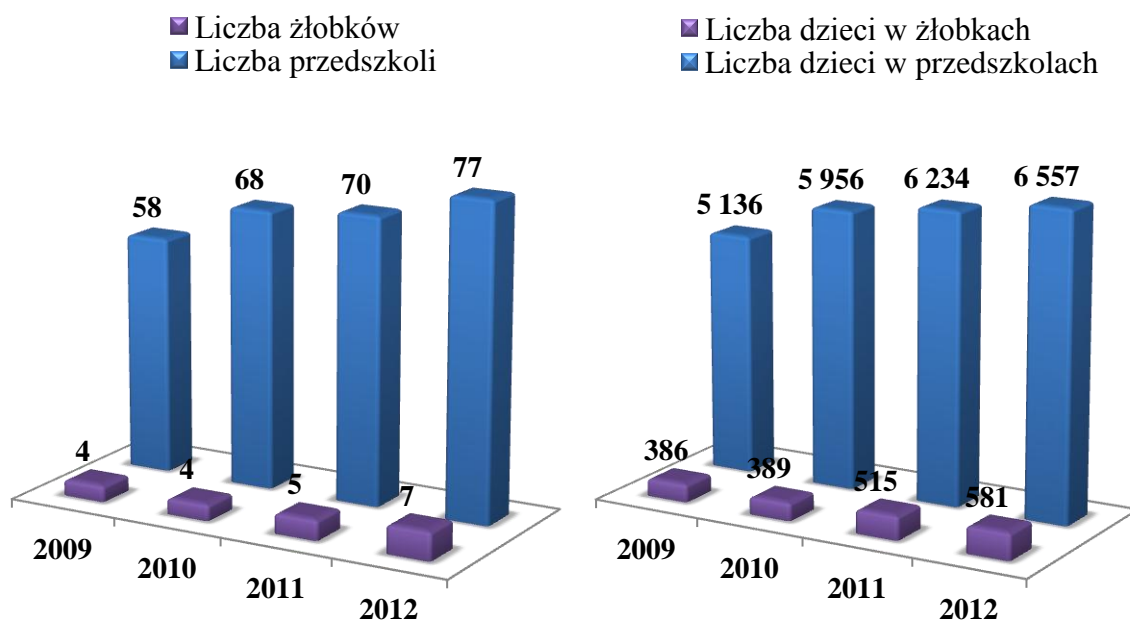
do których uczęszczało 6 557 dzieci, a w roku 2009 dane te odpowiednio wynosiły 58 placówek i 5 136 dzieci. Zgodnie z danymi GUS, odsetek dzieci w wieku 3 – 6 objętych wychowaniem przedszkolnym w 2012 roku wynosił 82,1%.

Tabela 5. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 – 6 w Kielcach w latach 2009 – 2012

Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	2009	2010	2011	2012
Liczba dzieci – ogółem	5243	5798	5929	6292
Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	80,3	84,7	81,7	82,1

Źródło: Dane GUS

Wykres 4. Liczba żłobków i przedszkoli na terenie Kielc w latach 2009 – 2012

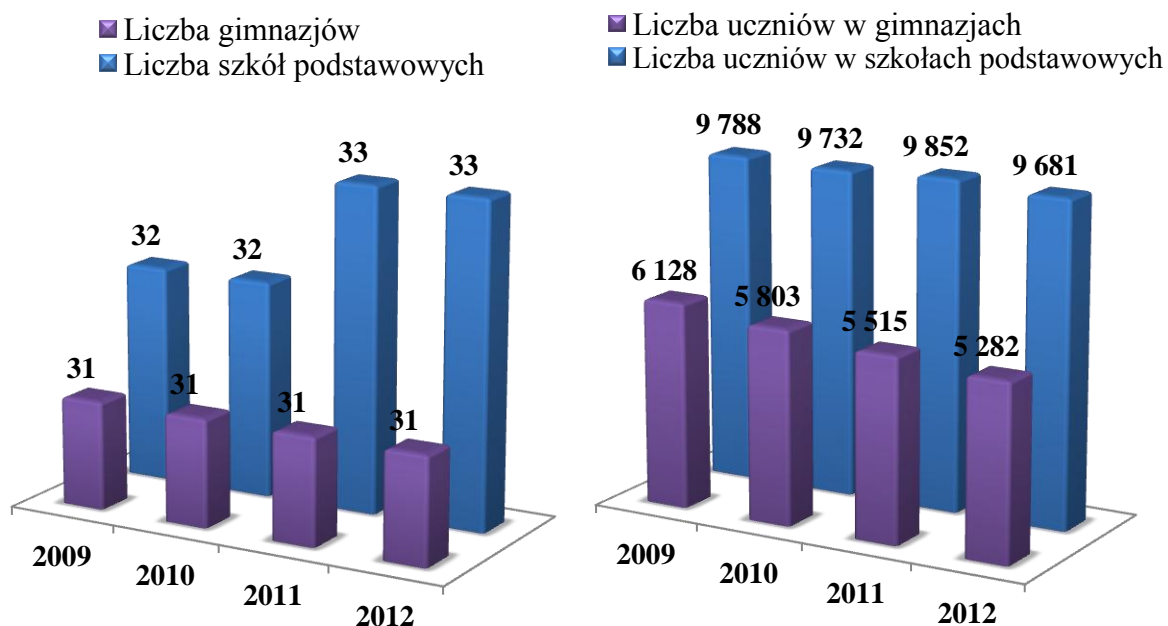

Źródło: Dane GUS

Szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne i policealne

W ostatnich kilku latach liczba szkół na różnych poziomach kształcenia nie uległa znaczącej zmianie. W Kielcach w 2012 roku funkcjonowały 33 szkoły podstawowe, w tym 4 specjalne. Kształciło się w nich 9 681 uczniów. Na poziomie gimnazjalnym uczniowie mogli wybierać pomiędzy 31 gimnazjami, jedno było przeznaczone dla dorosłych, a 5 zapewniało nauczanie specjalne.

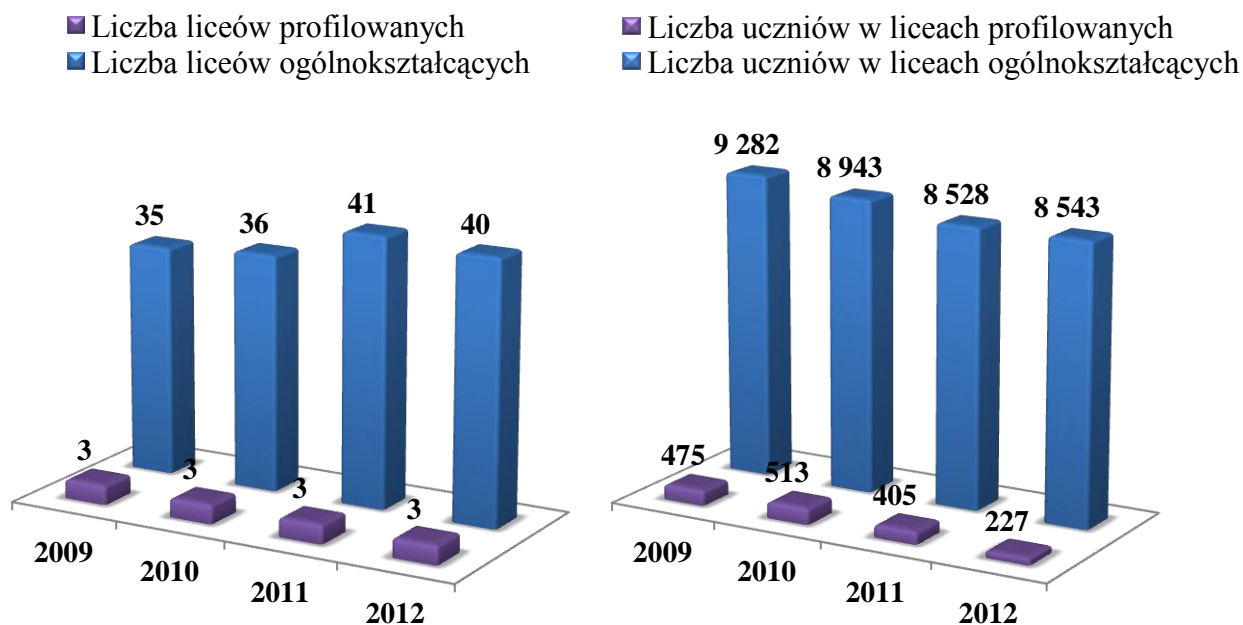
Wykres 5. Liczba szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie Kielc w latach 2009 – 2012

Źródło: Dane GUS

Ponadgimnazjalny poziom wykształcenia w Kielcach odbywa się w liceach ogólnokształcących, profilowanych oraz technikach.

Wykres 6. Liczba szkół licealnych ogólnokształcących i profilowanych na terenie Kielc w latach 2009 – 2012

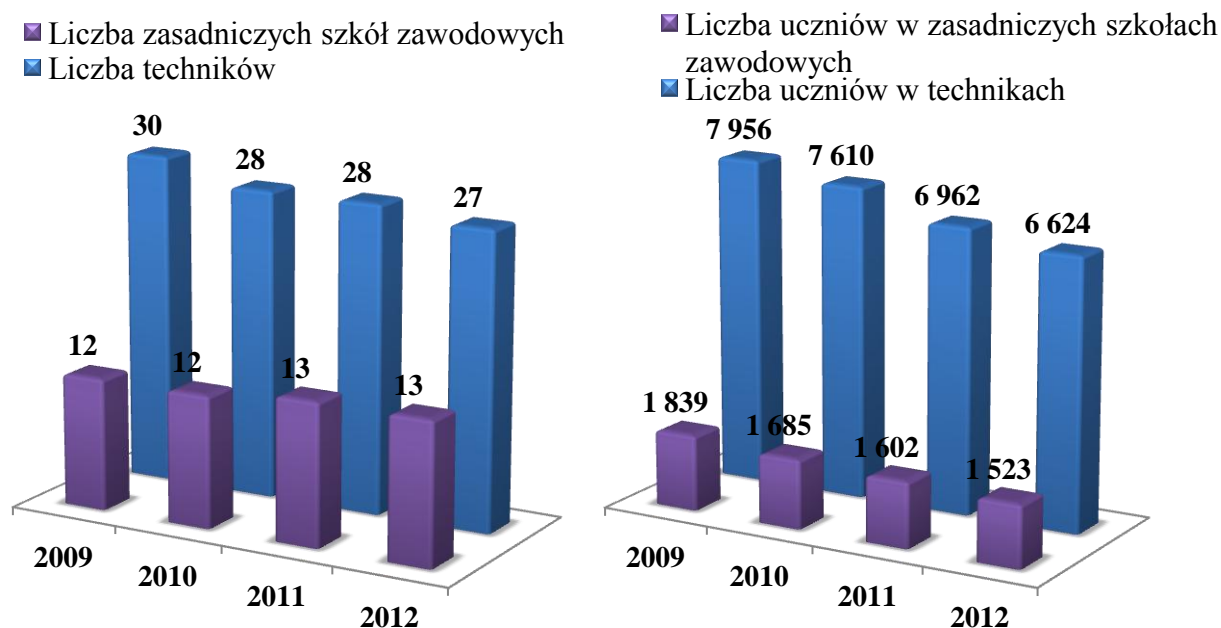

Źródło: Dane GUS

W 2012 roku na terenie Kielc funkcjonowały 43 licea, do których uczęszczało 8 770 uczniów. W porównaniu do roku 2009 liczba tych szkół wzrosła o 5 (2 licea ogólnokształcące oraz 3 licea ogólnokształcące dla dorosłych). Analizując dane przedstawione na Wykresie 6 zauważa się, że 97,40% młodzieży wybierało naukę w liceach ogólnokształcących. Porównując dane z lat 2009 i 2012 obserwuje się niewielki spadek w liczbie uczniów w liceach ogólnokształcących, natomiast w liceach profilowanych liczba uczniów zmniejszyła się o 52,21%. W Kielcach nie istnieją szkoły licealne zapewniające nauczanie specjalne dla młodzieży.

Wykres 7 obrazuje dane dotyczące nauczania w technikach. Od 2009 do 2012 roku liczba techników przeznaczonych dla młodzieży nie zmieniła się. W 2012 roku powstało pierwsze technikum specjalne przy ul. Jagiellońskiej w Zespole Placówek Szkolno – Wychowawczych. Zmniejszyła się liczba techników dostępnych dla osób dorosłych – w 2012 roku była to tylko jedna szkoła oraz 9 uzupełniających. Liczba młodzieży i osób dorosłych uczęszczających do techników wyniosła w 2012 roku 6 624.

Wykres 7. Liczba techników i zasadniczych szkół zawodowych na terenie Kielc w latach 2009 – 2012

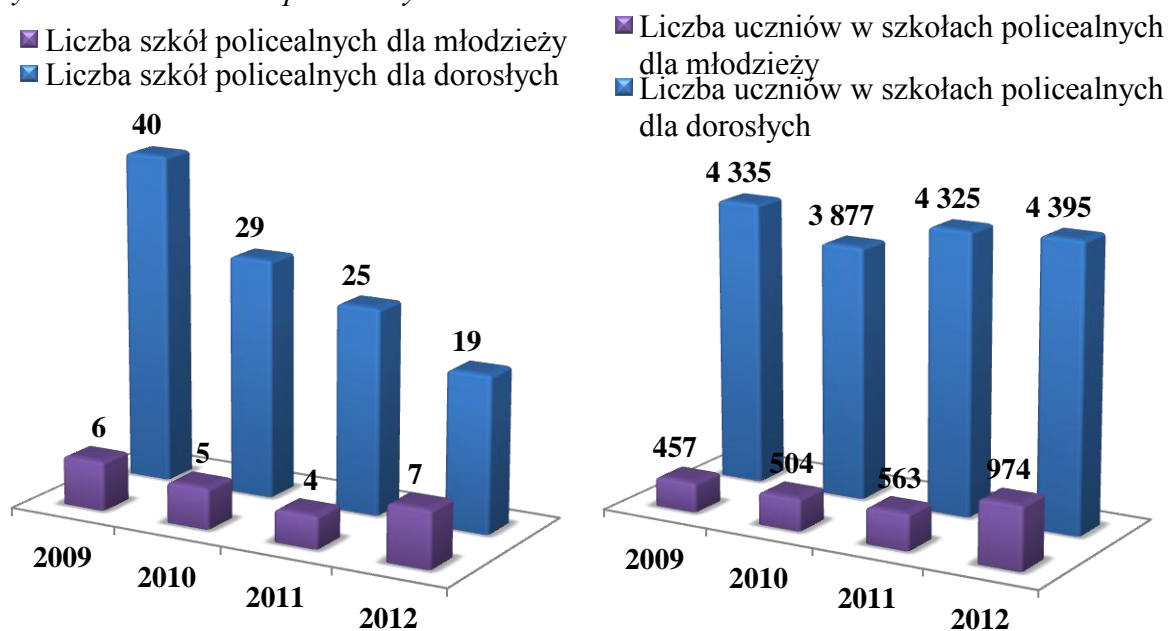

Źródło: Dane GUS

W 2012 roku w Kielcach było 13 zasadniczych szkół zawodowych, w tym 4 specjalne. Podobnie jak w innych szkołach ponadgimnazjalnych obserwuje się spadek liczby uczniów w kolejnych latach. Do zasadniczych szkół zawodowych uczęszczało 1 523 uczniów, czyli o 17,18% mniej niż w roku 2009.

Analizując kształcenie na poziomie szkoły policealnej w latach 2009 – 2012, zauważa się ponad dwukrotny wzrost liczby młodzieży uczęszczającej do tych placówek. Wynosiła ona w 2009 roku – 457 osób i w 2012 – 974. W 2009 roku osoby dorosłe mogły wybierać pomiędzy 40 placówkami kształcącymi na poziomie policealnym, jednak do roku 2012 liczba ta spadła do 19. Pomimo tak wyraźnego zmniejszenia się liczby szkół, liczba słuchaczy utrzymała się na porównywalnym poziomie przez cały okres 2009 – 2012 i wynosiła średnio 4 233.

Wykres 8. Liczba szkół policealnych na terenie Kielc w latach 2009 – 2012

Źródło: Dane GUS

Szkoły wyższe

Na terenie Kielc działa 10 uczelni wyższych oraz dwa wydziały zamiejscowe innych uczelni⁶. Do najważniejszych ośrodków naukowych należą: Uniwersytet Jana Kochanowskiego oraz Politechnika Świętokrzyska – uczelnie publiczne, na których rocznie studiuje około 25 000 studentów⁷. Pozostałe to uczelnie prywatne. Według danych GUS, w roku 2012 w 10 szkołach wyższych naukę pobierało 35 713 studentów, z czego 60,12% stanowiły kobiety. Jediną kielecką uczelnią techniczną jest Politechnika Świętokrzyska, na której co roku studiuje około 10 000 osób.

Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy (WUP), od 2009 roku systematycznie

⁶ Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Akademii Ekonomicznej w Krakowie oraz Świętokrzyski Instytut Teologiczny przy Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

⁷ Dane ze stron www.tu.kielce.pl i www.ujk.edu.pl.

wzrasta liczba studentów. W roku akademickim 2012/2013 najwięcej absolwentów ukończyło kierunki: pedagogika, ekonomia, pielęgniarstwo, zarządzanie, fizjoterapia oraz administracja⁸.

Tabela 6. Liczba studentów w Kielcach w 2012 roku

Liczba studentów na uczelniach wyższych	2012
Liczba uczelni – ogółem	10
Studenci – ogółem	35 713
Studenci – mężczyźni	14 240
Studenci – kobiety	21 473

Źródło: Dane GUS

Obiekty kulturalne i sportowe

Zróżnicowana oferta obiektów kultury i sportu stanowi ważny element infrastruktury społecznej Kielc. Mieszkańcy mają możliwość skorzystania z propozycji przedstawianych przez filharmonię, teatry oraz kina. Kontakt z nauką i historią zapewniany jest przez muzea i biblioteki. Umiejętności sportowe można rozwijać m.in. w obiektach Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, który zarządza trzema halami sportowymi, sześcioma pływalniami, czterema stadionami oraz jednym wyciągiem narciarskim.

Funkcjonują trzy teatry: Kielecki Teatr Tańca, Teatr im. S. Żeromskiego oraz Teatr Lalki i Aktora *Kubuś*; Filharmonia Świętokrzyska oraz cztery kina. Widowiska teatralne w 2012 roku obejrzało ponad 94 427 osób, czyli o 9,88% więcej niż w roku 2009. Wzrosła również liczba osób chodzących do kina. W 2012 roku 24 862 seansów obejrzało 586 753 osoby.

Miasto dysponuje 15 bibliotekami ogólnymi i specjalistycznymi, które w 2012 roku odwiedziło 50 981 czytelników. Każdego roku liczba dostępnych książek wzrasta średnio o 16 000. W 2012 roku kieleckie biblioteki posiadały 640 372 woluminy. Od 2009 roku w Kielcach funkcjonuje 5 muzeów wraz z 2 oddziałami.

Tabela 7. Obiekty kulturalne i sportowe na terenie Kielc w latach 2009 – 2012

Biblioteki	2009	2010	2011	2012
Biblioteki - ogółem	15	15	15	15
Księgozbiór/woluminy	591 929	605 566	626 027	640 372
Czytelnicy	44 672	46 930	49 568	50 981
Liczba mieszkańców przypadających na bibliotekę	13 656	13 497	13 454	13 396
Muzea	2009	2010	2011	2012
Muzea - ogółem	5	5	5	5

⁸ Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach, *Młodzież na rynku pracy w województwie świętokrzyskim w roku 2012*, s. 155-157.

Oddziały	2	2	2	2
Zwiedzający	201 440	201 616	252 804	270 044
Wystawy	69	70	71	72
Teatr	2009	2010	2011	2012
Teatr - ogółem	2	3	3	3
Widowiska	561	605	571	600
Widzowie	85 934	95 837	80 990	94 427
Kina	2009	2010	2011	2012
Kina – ogółem	3	3	3	4
Sale	10	10	10	19
Seanse	18 152	16 454	16 663	24 862
Widzowie	582 353	468 476	528 238	586 753

Źródło: Dane GUS

Wymiar sprawiedliwości i bezpieczeństwo

Za zachowanie bezpieczeństwa w mieście odpowiada Komenda Miejska Policji, która od 1991 roku wspierana jest w swych działaniach przez Straż Miejską – jednostkę budżetową miasta.

Na terenie Kielc działa sądownictwo administracyjne i powszechne. Wojewódzki Sąd Administracyjny sprawuje wymiar sprawiedliwości poprzez kontrolę działalności administracji publicznej oraz rozstrzyganie sporów kompetencyjnych między organami jednostek samorządu terytorialnego. Sądy powszechne rozstrzygają wszelkie sprawy z zakresu prawa karnego, cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego, pracy i ubezpieczeń społecznych, które nie są zastrzeżone dla innych sądów. W Kielcach działają: Sąd Okręgowy i Rejonowy wspierane przez Prokuraturę Okręgową i Rejonową.

Zabezpieczaniem prawidłowego toku postępowania karnego, zapobieganiem demoralizacji oraz zapewnieniem bezpieczeństwa osadzonym zajmuje się Areszt Śledczy. Obsługuje sądy i prokuratury w Kielcach, Starachowicach, Ostrowcu Świętokrzyskim, Skarżysku – Kamiennej, Jędrzejowie, Pińczowie, Busku Zdroju, Włoszczowie, Opatowie, Sandomierzu, Staszowie i Kazimierzy Wielkiej.

Podsumowując dane dotyczące infrastruktury społecznej, można zaobserwować, że liczba miejsc zapewnionych przez żłobki w 2012 roku w porównaniu do liczby dzieci w wieku 0 – 4 może być niewystarczająca. Na wszystkich poziomach kształcenia, oprócz szkolnictwa wyższego, obserwuje się spadek liczby uczniów. W okresie od 2009 – 2012 najwięcej ubyło szkół policealnych dla dorosłych (o 52,50%) i techników – 3 placówki. Brak jest szkół licealnych specjalnych. Na kieleckich uczelniach dominują kierunki humanistyczne. W roku akademickim 2012/2013 studia wyższe ukończyło 15 211 studentów, z czego jedynie

18,97% było absolwentami Politechniki Świętokrzyskiej⁹. Wraśća liczba mieszkańców korzystających z instytucji życia kulturalnego.

Opieka zdrowotna i stan zdrowia mieszkańców

Sytuacja zdrowotna ludności jest jednym z podstawowych wyznaczników rozwoju społecznego. Zdrowie, chociaż stanowi wartość pozytywną, jest mierzone współczynnikami i wskaźnikami mu zagrażającymi, do których należą: zachorowalność, chorobowość, umieralność ogólna, umieralność niemowląt, absencja chorobowa, udział osób niepełnosprawnych w społeczeństwie¹⁰. Opieka zdrowotna to zorganizowany system świadczeń zdrowotnych oparty na instytucjach służby zdrowia, mający na celu zapewnienie zachowania dobrego stanu zdrowia, jego przywrócenie w przypadku utraty oraz zmniejszenie skutków i dolegliwości choroby¹¹.

Celem polityki zdrowotnej jest m.in. przeciwdziałanie głównym przyczynom zgonów, którymi dla państw rozwiniętych są choroby cywilizacyjne. W Polsce są to choroby układu krążenia oraz nowotwory, cukrzyca, przewlekła obturacyjna choroba płuc, alergie¹².

Według Krajowego Raportu o Rozwoju Społecznym Polska 2012, w którym oceniany jest stan zdrowia ludności na poziomie regionów, w województwie świętokrzyskim notuje się jeden z najwyższych wskaźników zgonów z powodu chorób nowotworowych i układu krążenia. W 2010 roku wyniósł on 821,2 i był niższy tylko w porównaniu z województwem łódzkim – 847,6. Stan zdrowia mieszkańców Kielc oraz liczba zgonów z powodu chorób układu krążenia i nowotworów potwierdza tendencję dotyczącą województwa .

W analizie oceny sytuacji zdrowotnej oraz przewidywanych tendencji stanu zdrowia i przeciwdziałania niekorzystnym trendom, istotne jest przyjrzenie się kondycji zdrowotnej młodego pokolenia mieszkańców Kielc.

Niepokojącym zjawiskiem w stanie zdrowia dzieci jest zapadalność na alergie, jest to najczęstsza przyczyna zgłaszania dzieci do poradni leczenia podstawowego. Kolejne powody to: zniekształcenie kręgosłupa (liczba wzrasta z wiekiem dzieci), niedokrwistość (głównie dotyczy dzieci z przedziału wiekowego 0 – 4), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka, otyłość – wzrastająca wraz z wiekiem dzieci. Tabela 8 obrazuje przedstawione dane.

---

⁹ Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach, *Młodzież na rynku pracy w wojewódzkie świętokrzyskim w roku 2012*, s. 154.

¹⁰ L. Frąckiewicz, *Polityka społeczna. Zarys wykładu*, Katowice 1998, s. 66

¹¹ Encyklopedia PWN.

¹² *Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym Polska 2012. Rozwój terytorialny i lokalny*. Biuro Projektowe UNDP w Polsce, Warszawa 2012, s. 90

Tabela 8. Wybrane przyczyny zgłaszalności do poradni leczenia podstawowego dzieci i młodzieży w Kielcach w latach 2011 – 2012

Wyszczególnienie	2011				2012			
	ogółem	0-4	5-9	10-18	ogółem	0-4	5-9	10-18
Alergie	3 084	1 105	1 018	961	2 049	783	594	672
Zniekształcenie kręgosłupa	1 355	33	316	1 006	1 016	21	244	751
Niedokrwistość	457	195	107	155	316	142	49	125
Zaburzenia rozwoju	233	155	50	28	240	169	40	31
Choroby tarczycy	287	17	48	222	212	12	35	165
Otyłość	249	20	54	175	176	9	31	136
Padaczka	224	28	62	134	143	17	42	84
Wady rozwojowe	153	45	39	69	129	51	41	37
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	430	12	65	353	122	5	11	106
Choroby układu moczowego	118	30	21	67	97	22	19	56
Inne	548	90	99	359	358	70	57	231

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Centrum Zdrowia Publicznego w Świętokrzyskim Urzędzie Wojewódzkim

Tabela 9. Wybrane przyczyny zgłaszalności do poradni leczenia podstawowego osób w wieku 19 i więcej w Kielcach w latach 2011 – 2012

Wyszczególnienie	2011					Osoby u których stwierdzono schorzenie pierwszy raz w roku	2012					Osoby u których stwierdzono schorzenie pierwszy raz w roku
	19 i więcej	19-34	35-54	55-64	65 i więcej		19 i więcej	19-34	35-54	55-64	65 i więcej	
Choroby układu krążenia	62 049	2 332	10 772	18 093	30 852	7 016	52 469	1 907	8 559	15 630	26 373	7 949
Choroby układu mięśniowo – kostnego i tkanki łącznej	32 445	4 308	9 251	9 292	9 594	4 769	27 570	3 130	7 618	8 048	8 774	5 213
Przewlekłe choroby układu trawiennego	17 318	3 835	4 966	4 101	4 416	2 768	13 577	2 671	3 739	3 405	3 762	3 382
Choroby obwodowego układu nerwowego	13 195	2 336	4 851	3 364	2 644	2 086	11 665	1 899	3 915	3 314	2 537	2 685
Cukrzyca	10 199	403	1 368	3 125	5 303	950	8 648	200	1 104	2 778	4 566	1 299
Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	7 612	1 000	1 632	2 043	2 937	1 065	6 364	773	133	1 698	2 560	1 406
Choroby tarczycy	5 974	1 008	1 789	1 748	1 429	864	5 825	841	1 617	1 769	1 598	985
Nowotwory	2 929	243	679	848	1 159	531	2 644	216	566	761	1 101	719
Niedokrwistość	2 870	627	930	422	891	485	2 509	478	829	402	800	600
Inne	460	50	109	110	191	144	248	25	51	58	114	71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Centrum Zdrowia Publicznego w Świętokrzyskim Urzędzie Wojewódzkim

Informacje zawarte w Tabeli 9 wskazują główne przyczyny zgłaszalności do poradni osób powyżej 19 roku życia. Wynika z nich, że stan zdrowia dorosłych mieszkańców Kielc w 2011 i 2012 roku był zdominowany przez choroby układu krążenia, choroby układu kostno – stawowego i tkanki łącznej, choroby obwodowego układu nerwowego, przewlekły nieżyt oskrzeli, cukrzycę i nowotwory. Chociaż liczba chorych na wymienione jednostki chorobowe w 2012 roku była niższa niż w roku poprzedzającym, to jednak z danych Wydziału Centrum Zdrowia Publicznego w Świętokrzyskim Urzędzie Wojewódzkim (WCZP) wynika, że w 2012 roku liczba osób zdiagnozowanych po raz pierwszy z wymienionymi chorobami była wyższa w porównaniu do 2011 roku.

Analizując dane z 2012 roku należy zauważyć, że liczba dorosłych osób, które zapadają na poszczególne choroby zaczyna wyraźnie rosnąć po 35 roku życia. W kategorii wiekowej 35 – 54 występuje najwięcej chorób obwodowego układu nerwowego w porównaniu do innych kategorii wiekowych. W chorobach układu krążenia i cukrzycy duży udział ma kategoria wiekowa 55 – 64 lata.¹³

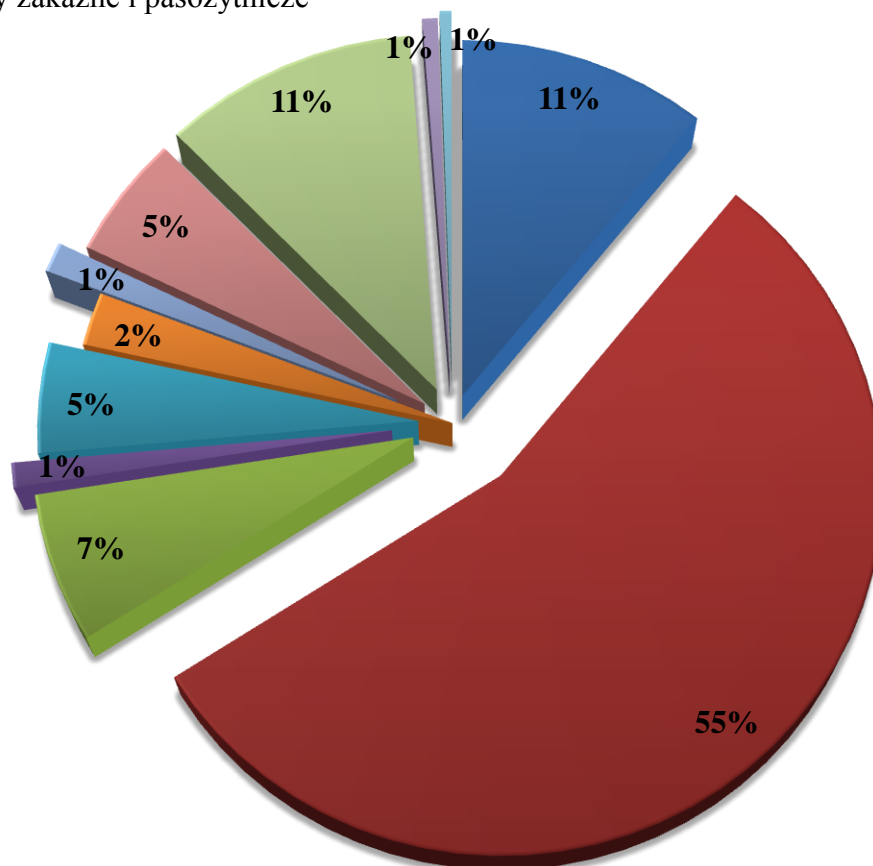
Do najczęstszych przyczyn zgonów mieszkańców należą: choroby układu krążenia, nowotwory oraz zespół przyczyn związanych z nieprawidłowymi wynikami badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej nie sklasyfikowanych. Czwartą przyczyną zgonów są zaburzenia układu oddechowego. Do kategorii zewnętrznych przyczyn zachorowania i zgonów należą: samobójstwa, wypadki komunikacyjne, zatrucia. Wysoki procent występowania chorób układu krążenia i nowotworów w ogólnej liczbie zgonów można tłumaczyć m.in. faktem starzenia się społeczeństwa, ale również paleniem tytoniu, nadużywaniem alkoholu, niewłaściwym sposobem żywienia.

---

¹³ Sprawozdanie Wydziału Centrum Zdrowia Publicznego w Świętokrzyskim Urzędzie Wojewódzkim za rok 2012, s. 127.

Wykres 9. Najczęstsze przyczyny zgonów mieszkańców Kielc w latach 2009 – 2011

- nowotwory
- choroby układu krążenia
- choroby układu oddechowego
- choroby układu nerwowego
- choroby układu trawiennego
- choroby układu moczowo - płciowego
- zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany matabolicznej
- zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonów
- objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klicznych, laboratoryjnych
- choroby zakaźne i pasożytnicze
- inne

Źródło: Dane GUS

Zadania z zakresu ochrony zdrowia na terenie Kielc realizują następujące podmioty: 6 szpitali, które dysponują 2 030 łózkami, 19 przychodni publicznych, 128 przychodni niepublicznych oraz 94 apteki (stan an 31 grudnia 2012 roku).

Szpitaly działające w mieście to: Wojewódzki Szpital Zespolony ul. Grunwaldzka 45, Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. Władysława Buszkowskiego ul. Langiewicza 2, Świętokrzyskie Centrum Onkologii ul. Artwińskiego 3, Świętokrzyskie Centrum Matki i Noworodka - Szpital Specjalistyczny ul. Prosta 30, Szpital Kielecki św. Aleksandra sp. z o.o. ul. Kościuszki 25 – niepubliczna placówka ochrony zdrowia, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej MSWiA ul. Wojska Polskiego 51. Listę szpitali wraz z oddziałami zawarto w Załączniku 1.

Mieszkańcy Kielc korzystają także z usług szpitali mieszczących się poza granicami miasta. Są to: Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. św. Rafała w Czerwonej Górze i Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy ul. Spacerowa 5.

Tabela 10. Opieka zdrowotna na terenie Kielc w latach 2009 – 2012

Apteki	2009	2010	2011	2012
Apteki ogólnodostępne	93	88	94	94
Liczba mieszkańców przypadających na aptekę	2 203	2 301	2 147	2 138
Szpitala	2009	2010	2011	2012
Szpitala ogółem	6	6	6	6
Łóżka w szpitalach	1 638	1 832	1 897	2 030
Przychodnie	2009	2010	2011	2012
Przychodnie ogółem	126	132	146	147
Przychodnie publiczne	14	17	21	19
Przychodnie niepubliczne	112	115	125	128

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej w Kielcach (ŚIL), brak jest wystarczającej liczby lekarzy o następujących specjalnościach: stomatologia dziecięca, endokrynologia, ortopedia, nefrologia, reumatologia, hematologia. Lekarze o wymienionych specjalnościach nie mają też młodych następców, w związku z czym w przyszłości pacjenci mogą mieć utrudniony dostęp do wyżej wymienionych specjalistów. Średnia wieku lekarza specjalisty w województwie świętokrzyskim wynosi 60 lat. Zarówno w Kielcach, jak i w województwie istnieje duże zapotrzebowanie na lekarzy pediatrów. Według danych ŚIL na luty 2014 roku, 50 lekarzy tej specjalności mogłoby znaleźć zatrudnienie. Brakuje również lekarzy gerontologów i oddziału geriatrycznego. Jedyne tego typu oddział w województwie świętokrzyskim funkcjonuje w szpitalu w Busku Zdroju.

Na braki w specjalistycznej kadrze medycznej, według Prezesa ŚIL, mają wpływ następujące czynniki: limitowana od wielu lat przez Ministerstwo Zdrowia liczba rezydentur i podejmowanie przez lekarzy pracy za granicą (od 2004 do 2014 roku dotyczyło to 194 lekarzy, w tym 47 lekarzy dentystów). Obserwuje się również podejmowanie przez młodych lekarzy specjalizacji dających możliwość lepszego i szybkiego zarobku (m.in. dermatologia i kardiologia).

Miasto realizuje działania o charakterze profilaktycznym, mające na celu zmniejszenie zachorowań na choroby coraz częściej występujące w społeczeństwie. Od roku 2004

funkcjonuje *Narodowy Program Profilaktyki Raka Szyjki Macicy* finansowany przez Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ). Od 1 stycznia 2011 roku prowadzone są *Populacyjne Programy Wczesnego Wykrywania Raka Piersi oraz Profilaktyki i Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy*. W ramach w/w programów prowadzone są następujące działania:

- bezpłatne badania cytologiczne co 3 lata dla kobiet w wieku 25 - 59 lat;
- bezpłatne badania mammograficzne co 2 lata dla kobiet w wieku 50-69 lat.

Na dzień 1 czerwca 2013 roku objęto w mieście Programem Profilaktyki Raka Piersi 42,9% populacji osób spełniających wyznaczone kryteria¹⁴.

Ponadto gmina prowadzi następujące programy profilaktyki zdrowia:

- Program bezpłatnego szczepienia dzieci przeciwko pneumokokom i meningokokom dla dzieci zamieszkałych na terenie miasta. Rocznie szczepionych jest ok. 1 500 nowych dzieci.
- Program bezpłatnych szczepień przeciwko grypie dla mieszkańców Kielc powyżej 55 roku życia. W 2011 roku skorzystało z niego 10 800 osób.
- Program profilaktyki zakażeń wirusem HPV na lata 2012-2015 w ramach, którego szczepione są 12-letnie dziewczynki. Celem programu jest zmniejszenie liczby zachorowań na raka szyjki macicy.

Na terenie Kielc i województwa realizowanych jest szereg programów edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych w zakresie: zdrowego odżywiania, aktywnego wypoczynku, zwalczania skutków i zapobiegania zakażeniom HIV, zapobiegania używaniu środków psychoaktywnych (dopalacze, narkotyki, alkohol), ochrony środowiska naturalnego¹⁵.

Podsumowując przedstawioną problematykę, w kształtowaniu polityki zdrowotnej należy zwrócić uwagę na następujące czynniki determinujące sytuację zdrowotną mieszkańców Kielc: nadumieralność mężczyzn; wysoka liczba zgonów spowodowana chorobami układu krążenia i nowotworami, wzrost zachorowań na alergie oraz problemy związane ze zniekształceniami kręgosłupa, niedokrwistością oraz otyłością u dzieci i młodzieży. W przeciwdziałaniu rozwojowi niekorzystnej sytuacji zdrowotnej ważna jest kontynuacja realizowanych i rozszerzenie podejmowanych działań profilaktycznych, w tym edukacyjnych i informacyjnych skierowanych do dzieci i rodziców w zakresie:

---

¹⁴ Wojewódzki Ośrodek Koordynujący Populacyjne Programy Wczesnego Wykrywania Raka Piersi oraz Profilaktyki i Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy Świętokrzyskie Centrum Onkologii.

¹⁵ Szczegółowe informacje można uzyskać na stronie Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Kielcach - Stan sanitarny województwa świętokrzyskiego 2012.

zdrowego żywienia, higieny życia, na którą składają się między innymi: aktywne spędzanie czasu wolnego, udział w szczepieniach, badaniach profilaktycznych, zachowanie odpowiedniej proporcji czasu pracy do odpoczynku. Tego typu profilaktyka powinna obejmować także młodych ludzi wkraczających na rynek pracy, ponieważ narażeni oni są na nadmierny stres, wypalenie zawodowe, a dążenie do stabilizacji finansowej i zawodowej nie sprzyja odpowiedniemu dbaniu o zdrowie. Wzrastająca liczba osób starszych oznacza wzrost zapotrzebowania na zapewnienie odpowiedniej opieki i usług medycznych dla tej grupy. Wiąże się to przede wszystkim z dostosowaniem działalności szpitali i zatrudnieniem odpowiednich specjalistów, rozszerzeniem usług pielęgnacyjno – opiekuńczych i stworzeniem warunków instytucjonalnych związanych z opieką długoterminową.

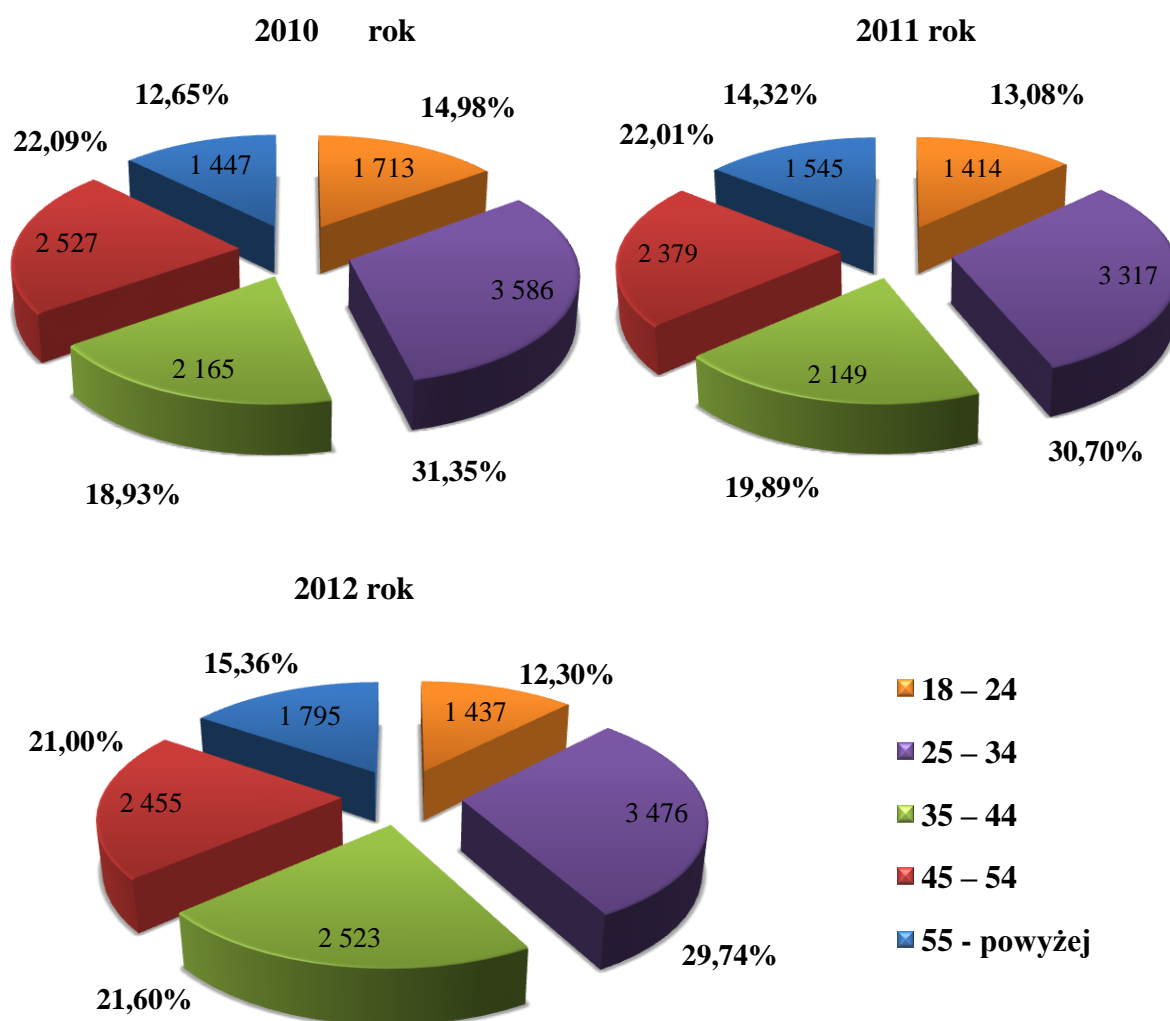
3. Sytuacja na lokalnym rynku pracy

Na dzień 31.12.2013 roku w Polsce stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 13,4%, w województwie świętokrzyskim 16,5%, natomiast w Kielcach 11,1%.

W Miejskim Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 12 167 osób bezrobotnych, w tym 5 532 kobiety. Prawo do zasiłku posiadało 1 354 osoby (11,13% ogółu bezrobotnych), natomiast bez prawa do zasiłku było 10 813 osób (88,87%).

Statystyki MUP wskazują iż, osoby w wieku 25 – 34 lata stanowią najliczniejszą grupę zarejestrowanych jako bezrobotne. W 2012 roku odsetek osób bezrobotnych w tym przedziale wiekowym wynosił 29,74%, a w 2010 roku 31,35%. Najczęściej są to absolwenci szkół i osoby często zmieniające miejsce zatrudnienia. Liczną grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku 35 – 44 oraz 45 – 54. Udział procentowy tych grup wynosił w 2012 roku odpowiednio 21,60% i 21,00%, a w roku 2010 – 18,93% i 22,09%. Odzwierciedla to Wykres 15.

Wykres 10. Struktura wiekowa bezrobotnych według wieku w latach 2010 – 2012

Źródło: Opracowanie na podstawie statystyk MUP

Charakteryzując strukturę bezrobocia w Kielcach należy zwrócić uwagę na osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Tabela 11. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w MUP według szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2009 – 2012

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	2009	2010	2011	2012
do 25 roku życia	1 683	1 713	1 414	1 303
powyżej 50 roku życia	2 949	2 902	2 930	3 407
długotrwale bezrobotnych	5 342	5 944	5 774	6 175
z prawem do zasiłku	1 520	1 358	1 489	1 613
bezrobotnych niepełnosprawnych	820	860	830	906
bez doświadczenia zawodowego	3 295	3 418	2 918	2 692
bez kwalifikacji zawodowych	1 199	765	598	553
bez wykształcenia średniego	4 840	4 752	4 607	4 883
samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	803	875	861	919
ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia	301	308	207	151
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	985	1 083	1 023	1 131
osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	355	406	435	462

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk MUP i WUP

Istotnym zjawiskiem staje się wrastający odsetek osób długotrwale bezrobotnych. W 2009 roku stanowili oni 47,34% ogółu bezrobotnych, natomiast w 2012 roku odsetek ten wzrósł do 52,84%. Podobna tendencja utrzymuje się w kategorii osób powyżej 50 roku życia. W 2012 roku liczba tych osób zarejestrowanych w MUP wzrosła o 458, czyli o 15,53% w porównaniu do 2009 roku. Systematycznie wzrasta też liczba kobiet, które po urodzeniu dziecka nie powróciły na rynek pracy. W 2012 roku było ich 1 131, a w 2009 roku 985, co wykazuje wzrost o 14,82%.

W ciągu 2013 roku MUP pozyskał łącznie 3 088 ofert pracy. W porównaniu do analogicznego okresu 2012 roku w liczbie ofert pracy w Kielcach nastąpił spadek o 676 ofert (w 2012 roku ogółem pozyskano 2 412 ofert).

II. Sytuacja osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

Osoby i rodziny, które z różnych powodów nie są w stanie samodzielnie zabezpieczyć swoich podstawowych potrzeb życiowych, pozwalających im na godne życie, znajdują się pod szczególną opieką. Instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, możliwości i zasoby jest pomoc społeczna. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Zakres działań z obszaru pomocy społecznej reguluje ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.).

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych przepisami prawa świadczeń,
- świadczeniu pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwijaniu niezbędnej infrastruktury społecznej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

W oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej otrzymują świadczenia społeczne, mające charakter pieniężny, niepieniężny (rzeczowy) oraz usługowy w celu zaspokojenia ich indywidualnych niezbędnych potrzeb. Większość zadań ustawowych realizowana jest na poziomie gminy, zarówno jako zadania własne gminy, jak też jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Ogólna liczba środowisk objętych pomocą społeczną w Kielcach w 2013 r. wyniosła 9 996.

Wśród powodów przyznawania świadczeń na pierwszym miejscu znajdowało się ubóstwo¹⁶ (5820 rodzin), następnie długotrwała i ciężka choroba (5252 rodzin),

---

¹⁶ Dane odnoszą się do ustawowej granicy ubóstwa, tj. kwoty dochodów, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego, wynoszącej od IX.2012 r. 542,00 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 456,00 zł na osobę w rodzinie.

niepełnosprawność (5124) i bezrobocie¹⁷ (4829).

Tabela 12. Powody przyznawania pomocy w 2013r.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN OGÓLEM	LICZBA OSÓB W RODZINACH
UBÓSTWO	5820	10461
SIEROCTWO	49	102
BEZDOMNOŚĆ	637	710
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	125	407
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	44	207
BEZROBOCIE	4829	9494
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	5124	7606
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	5252	7452
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓLEM	1305	3776
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	1066	2780
RODZINY WIELODZIETNE	379	1710
PRZEMOC W RODZINIE	427	1133
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	0	0
ALKOHOLIZM	677	976
NARKOMANIA	22	25
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	138	168
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY LUB OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ	0	0
ZDARZENIE LOSOWE	23	34
SYTUACJA KRYZYSOWA	17	36
KLĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	28	82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MOPR

¹⁷ Bezrobocie to zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Obowiązującą definicję osoby bezrobotnej zawiera ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2013 roku, poz. 674, ze zm.). Przez pojęcie bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonyjącą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy), nieuczącą się w szkole (z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych), zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

W 2013 roku pomocą w formie świadczeń pieniężnych objęto 6369 środowisk spełniających kryterium dochodowe, wypłacając 71697 świadczeń, tj.:

- zasiłek stały przyznano dla 1 642 środowisk, wypłacając 16 712 świadczeń na łączną kwotę 7 046 454,76 zł. Średni zasiłek wyniósł 422 zł;
- zasiłek okresowy przyznano dla 5 485 środowisk, wypłacając 33 780 świadczeń na łączną kwotę 9 400 001,00 zł. Średni zasiłek wyniósł 278 zł;
- zasiłek celowy przyznano dla 3 573 środowisk, wypłacając 5 529 świadczeń na łączną kwotę 626 035,80 zł. Średni zasiłek wyniósł 113,00 zł;

Udzielono także pomocy w formie:

- specjalnego zasiłku celowego dla 724 środowisk, wypłacając 1145 świadczeń na łączną kwotę 137 486,86 zł. Średni zasiłek wyniósł 120 zł. Pomoc ta przyznawana jest w indywidualnych przypadkach rozeznaczonych przez pracownika socjalnego jako szczególnie trudne dla osób albo rodzin o dochodach przekraczających kryterium dochodowe.
- zasiłku celowego z tytułu zdarzenia losowego dla 23 środowisk, wypłacając 23 świadczeń na łączną kwotę 37 337,00 zł. Średni zasiłek wyniósł 1623 zł;

Ponadto realizowana była pomoc finansowa w ramach programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Pomocy, w formie świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup żywności udzielono w 2065 środowiskach. Wypłacono 15403 świadczenia na kwotę 3 043 998,32 zł. Średnie świadczenie pieniężne wyniosło 198zł.

W ramach realizacji Programu “Pomoc państwa w zakresie dożywiania” osoby uprawnione otrzymują przede wszystkim gorący posiłek. W roku 2013 z pomocy w formie dożywiania skorzystało łącznie 14 698 osób.

W ramach współpracy, MOPR partycypował w kosztach żywienia dzieci, które zgodnie z obowiązującymi przepisami kwalifikowały się do bezpłatnej pomocy w formie dożywiania podczas pobytu na koloniach organizowanych przez inne podmioty. Z różnych form wypoczynku skorzystało 189 dzieci.

W roku 2013 pomoc w naturze (w tym rzeczowa) realizowana była w następujący sposób:

- nową odzież, obuwie i pościel otrzymało 982 osoby, ponadto ok. 550 osób skorzystało z odzieży używanej pochodzącej z darów od mieszkańców Kielc;
- sprzęt z zakresu zaopatrzenia ortopedycznego i udogodnień technicznych w formie: wózków inwalidzkich, balkoników do nauki chodzenia, łóżek ortopedycznych, kul

łokciowych, ławeczek na wannę, wózków sanitarnych, foteli ergonomicznych, drabinek do łóżka, materacy p/odleżynowych wypożyczono dla 53 osób;

- pomoc w formie węgla z dowozem do miejsca zamieszkania otrzymało 1925 osób w łącznej ilości 1019,5 tony;
- pomoc w formie sprawienia pogrzebu – wykonano 42 usługi pogrzebowe, w tym 23 pochówki dzieci martwo urodzonych.

III. Zasoby pomocy społecznej miasta Kielce

Zadania pomocy społecznej w gminach wykonują jednostki organizacyjne – ośrodki pomocy społecznej, w powiatach – powiatowe centra pomocy rodzinie, w powiatach grodzkich – miejskie ośrodki pomocy społecznej/rodzinie.

Dla realizacji zadań pomocy społecznej w Kielcach został powołany Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, który wypełnia zadania własne gminy, zadania powiatu, zadania zlecone gminie i powiatowi z zakresu administracji rządowej – na podstawie innych ustaw. W celu realizacji ustawowych zadań w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie zostały utworzone wyspecjalizowane komórki organizacyjne.

„Sercem” pomocy społecznej są pracownicy socjalni (140 osób – stan na 31.12.2013 r.) tzw. pierwszego kontaktu zatrudnieni w 11 Rejonach Opiekuńczych i w Dziale ds. Bezdomności.

Do zadań pracownika socjalnego należy:

- świadczenie pracy socjalnej na rzecz różnych kategorii wspomaganych: osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, długotrwale chorych, ofiarom i sprawcom przemocy, ofiarom handlu ludźmi, osobom opuszczającym zakłady karne, uzależnionym od alkoholu i narkotyków, bezdomnym, rodzinom z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi zwłaszcza niepełnym i wielodzietnym, ofiarom klęsk żywiołowych i ekologicznych, uchodźcom;
- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych w miejscu zamieszkania klientów;
- dokonywanie analizy i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń;
- udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną trudnej sytuacji życiowej; skuteczne posługiwanie się przepisami prawa w realizacji tych zadań;

- pomoc w uzyskaniu dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe oraz wspieranie w uzyskiwaniu pomocy;
- udzielanie pomocy zgodnie z zasadami etyki zawodowej;
- pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych;
- współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenie skutków ubóstwa;
- inicjowanie nowych form pomocy osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową oraz inspirowanie powołania instytucji świadczących usługi służące poprawie sytuacji takich osób i rodzin;
- współuczestniczenie w inspirowaniu, opracowaniu, wdrożeniu oraz rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej ukierunkowanych na podniesienie jakości życia.

Tabela 13 Liczba pracowników socjalnych w poszczególnych Rejonach Opiekuńczych/Działach ds. Bezdomności

LP	Rejon/Dział	Liczba specjalistów pracy socjalnej	Liczba starszych pracowników socjalnych	Liczba pracowników socjalnych	Ogółem
1.	Barwinek – Baranówek	1	6	6	13
2.	Białogon	0	0	14	14
3.	Czarnów	0	6	7	13
4.	Ds. Bezdomności	0	1	8	9
5.	Herby	0	7	4	11
6.	Jagiellońskie	0	5	5	10
7.	KSM	1	8	4	13
8.	Szydłówek	0	5	9	14
9.	Śródmieście	1	6	6	13
10.	Świętokrzyskie	0	5	2	7
11.	Uroczysko	2	3	7	12
12.	Za Torami	0	1	10	11
	Ogółem	5	53	82	140

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR

Na jednego pracownika socjalnego w MOPR przypada średnio ok. 71 klientów – standard

wg ustawy o pomocy społecznej: 1 pracownik na 2000 mieszkańców.

Pracownik socjalny przeprowadza miesięcznie ok. 21 wywiadów środowiskowych, zawiera kontrakty socjalne, sporządza sprawozdania do sądu z nadzoru nad rodzinami niewydolnymi wychowawczo, opiniuje wnioski o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe, psychiatryczne, o umieszczenie bez zgody w domu pomocy społecznej, sporządza wywiady środowiskowe na użytek Działu Świadczeń Rodzinnych i Działu ds. Świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, do ZUS, KRUS, dla Policji i Prokuratury, placówek oświatowych, w celu skierowania do Centrum Integracji Społecznej. Pracownicy socjalni biorą udział w interwencjach dotyczących dzieci zaniedbywanych opiekuńczo i wychowawczo, doznających przemocy.

Wśród funkcjonujących w strukturze MOPR Działów, nie realizujących zadań sensu stricto z zakresu pomocy społecznej znajdują się: Dział Świadczeń Rodzinnych, Dział Świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, Dział ds. Dodatków Mieszkaniowych, Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (zatrudniający łącznie 101 osób).

Realizując zapisy ustaw, Miasto Kielce od wielu lat kreuje lokalną politykę społeczną i tworzy zintegrowany system wsparcia i pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, wywołanej różnorodnymi przyczynami.

1. Pomoc na rzecz osób bezrobotnych

Miejski Urząd Pracy (MUP), ul. Szymanowskiego 6

Miejski Urząd Pracy w Kielcach realizuje zadania z zakresu łagodzenia skutków bezrobocia, zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i osób poszukujących pracy realizuje poprzez:

- prowadzenie aktywnego pośrednictwa pracy,
- uczestnictwo w doborze osób na oferty zgłaszane z krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego w ramach sieci EURES,
- kierowanie bezrobotnych i niepełnosprawnych osób poszukujących pracy do: prac interwencyjnych, robót publicznych, miejsc odbywania staży, prac społecznie użytecznych,
- realizację projektów przeciwdziałania bezrobociu finansowanych ze środków EFS,
- przyznawanie jednorazowo bezrobotnym i niepełnosprawnym osobom poszukującym pracy środków na podjęcie działalności gospodarczej,

- refundowanie pracodawcom kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy,
- umożliwianie bezrobotnym i niepełnosprawnym osobom poszukującym pracy zdobycia, zmiany bądź poszerzenia kwalifikacji poprzez kierowanie na szkolenia,
- motywowanie do samodzielnego poszukiwania zatrudnienia poprzez rozmowy z doradcami zawodowymi,
- przyznawanie dodatków aktywizacyjnych osobom uprawnionym do zasiłku
- dla bezrobotnych, które w wyniku skierowania przez powiatowy urząd pracy podjęły zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy lub z własnej inicjatywy podjęły zatrudnienie lub inną pracę zarobkową,
- przyznawanie stypendiów bezrobotnym będącym jednocześnie bezrobotnym bez kwalifikacji, którzy w okresie 6 miesięcy od dnia zarejestrowania się w urzędzie podejmą dalszą naukę w szkole ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej dla dorosłych albo w szkole wyższej w systemie studiów niestacjonarnych,
- refundowanie bezrobotnym samotnie wychowującym dziecko lub dzieci do lat 7 kosztów opieki nad dziećmi (w przypadku podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, szkolenia, stażu).

MUP kontynuuje zadania związane z rozwijaniem współpracy z pracodawcami. Nawiązywaniem kontaktów z pracodawcami, promocją usług Urzędu i pozyskiwaniem ofert pracy zajmują się aktywni pośrednicy pracy. Działania marketingowe realizują przede wszystkim poprzez wizyty w zakładach pracy.

W okresie od stycznia do grudnia 2013 r. zgłoszono 3 088 ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Pracę podjęło 5 777 osób bezrobotnych, w tym 2 608 kobiet. W celu umożliwienia osobom bezrobotnym zdobycia praktycznych umiejętności, które są niezbędne do wykonywania pracy, zawarto z pracodawcami umowy dotyczące organizacji miejsc odbywania stażu. W 2013 r. staż podjęło 1 067 osób bezrobotnych, w tym 704 kobiety. Na przestrzeni od stycznia do grudnia 2013 r. na różnego rodzaju szkolenia skierowano 618 osób. Z pomocy doradców, w formie rozmów wstępnych, skorzystało 1 180 osób, natomiast z indywidualnej porady zawodowej 2 494 osoby bezrobotne i poszukujące pracy.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, ul. Studzienna 2

Klub Integracji Społecznej (KIS), ul. Chęcińska 1

Świadczy usługi reintegracji społecznej i zawodowej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, głównie klientów MOPR. W 2013 roku z oferty KIS skorzystało 1 095 osób

(3 257 wizyt). Ogółem podjęto 4 447 działań z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej¹⁸.

Prace Społecznie Użyteczne

Przeznaczone dla osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w wymiarze do 10 godzin w tygodniu. W okresie od marca do października 2013 roku skierowano łącznie 209 osób do pracy w 44 podmiotach. Z tytułu podjęcia prac społecznie użytecznych wypłacono świadczenia 170 osobom na łączną kwotę 241 888,15 zł¹⁹.

Caritas Diecezji Kieleckiej, ul. Jana Pawła II 3

Centrum Integracji Społecznej (CIS), ul. Wesola 54

Głównym celem CIS jest reintegracja zawodowa i społeczna uczestników poprzez kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych, nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczanie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych, naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów poprzez zatrudnienie. W CIS funkcjonuje siedem warsztatów: krawiecki, stolarski, remontowo-budowlany, małej poligrafii, opieki domowej, ślusarsko-spawalnicy oraz cateringowo-porządkowy. W ramach programu CIS prowadzone są również zajęcia o charakterze aktywizacyjnym oraz edukacyjne. Udzielane jest wsparcie psychologiczne, terapeutyczne i porady prawne. W 2013 roku 171 osób, w tym 91 kobiet, zostało objętych Indywidualnym Programem Zatrudnienia Socjalnego. 20 osób, w tym 14 kobiet, podjęło zatrudnienie.

Klub Integracji Społecznej, ul. Wesola 54

Klub zajmuje się aktywizacją osób bezrobotnych poprzez reintegrację społeczną i zawodową. Udziela wsparcia w postaci doradztwa zawodowego i psychologicznego, zapewnia dostęp do stanowisk komputerowych i Internetu. W 2013 roku do KIS zgłosiło się 1 160 osób.

Świętokrzyski Klub Abstynenta *Raj*, ul. Jagiellońska 42A

Klub Integracji Społecznej, ul. Jagiellońska 42A

Klub podejmuje działania mające na celu pomoc osobom niepełnosprawnym, bezrobotnym oraz uzależnionym od alkoholu po przebytej terapii odwykowej, pozostającym w ciężkiej sytuacji materialnej i zawodowej. W 2013 roku przeprowadzono 4 cykle szkoleń, w których udział wzięło 89 osób.

---

¹⁸ Sprawozdanie MOPR za rok 2013, s. 59.

¹⁹ Sprawozdanie MOPR za rok 2013, s. 20.

Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie, ul. Karczówkowska 36

Zakład Aktywności Zawodowej (ZAZ) , ul. Olszewskiego 21

ZAZ prowadzi działalność gastronomiczną. Umożliwia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym podniesienie kwalifikacji zawodowej, rozwój kontaktów interpersonalnych i kariery zawodowej.

Caritas Diecezji Kieleckiej, ul. Jana Pawła II 3

Zakład Aktywności Zawodowej, ul. Wesoła 52a

Prowadzi: warsztat intrologatorski, pracownię opakowań biurowych i pielęgnacji zieleni.

**Ochotnicze Hufce Pracy Świętokrzyska Wojewódzka Komenda (OHP),
ul. Sienkiewicza 36**

OHP realizują zadania państwa w obszarze polityki społecznej w zakresie zatrudnienia, przeciwdziałania wykluczeniu i marginalizacji młodzieży, a także zadania w zakresie jej kształcenia i wychowania. Oferta skierowana jest do osób w wieku 15 – 18 lat, które chcą kontynuować naukę szkolną łącząc ją z pracą zarobkową. OHP zapewnia działania z obszaru: poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy, nauki aktywnego poszukiwania pracy oraz ofertę atrakcyjnych szkoleń zawodowych.

2. Pomoc osobom bezdomnym

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, ul. Studzienna 2

Dział ds. Bezdomności, ul. Urzędnicza 3

MOPR utworzył wyspecjalizowany dział zajmujący się udzielaniem świadczeń osobom bezdomnym przebywającym na terenie Kielc i koordynowaniem działań różnych podmiotów realizujących zadania z zakresu pomocy osobom pozbawionym dachu nad głową.

Na terenie Kielce przebywa rocznie ponad 400 bezdomnych.

Poza przyznawaniem świadczeń pieniężnych pracownicy socjalni i streetworkerzy z Działu ds. Bezdomności:

- a) Pomagają w załatwieniu spraw urzędowych - uzyskanie mieszkania socjalnego, własnych świadczeń emerytalno-rentowych, wyrobienie dowodu osobistego, występowanie do sądu, komorników, innych instytucji;
- b) W zakresie ochrony zdrowia - pomagają w zgromadzeniu dokumentacji medycznej, w przeprowadzeniu specjalistycznych badań, umożliwiają kontakt z lekarzem,

pielęgniarką, odwiedzają klientów w szpitalu, pomagają w zorganizowaniu leków, zgłaszają do ubezpieczenia zdrowotnego;

- c) Prowadzą pracę motywacyjną z bezrobotnymi osobami bezdomnymi - występowanie w sprawie klienta do PUP, MUP, kierowanie do prac społecznie użytecznych, motywowanie do uczestnictwa w szkoleniach, kursach podnoszących kwalifikacje zawodowe;
- d) Udzielają pomocy w formie odzieży, obuwia itp. - wydawanie skierowań do magazynu MOPR, PCK, Caritas;
- e) Udzielają pomocy w formie niepieniężnej - obiadów, usług higienicznych (skierowanie do łaźni, do pralni), schronienia, biletów kredytowanych, interwencji kryzysowej itp.

Pracownicy Działu we współpracy ze Strażą Miejską i Policją patrolują i podejmują interwencje mające miejsce w godzinach wieczornych na dworcach PKP i PKS, na opuszczonych działkach, altankach działkowych, klatkach schodowych, piwnicach, pustostanach oraz śmietnikach osiedlowych. Osoby bezdomne, które wyrażają chęć skorzystania z miejsca w schronisku, ogrzewalni, noclegowni lub na świetlicy dla bezdomnych są tam przewożone. Wszystkim osobom bezdomnym wręczone są ulotki informacyjne o funkcjonującym w Kielcach systemie pomocy dla osób bezdomnych.

Ponadto pracownicy Działu ds. Bezdomności stale współpracują z wolontariuszami, współorganizują coroczne obchody Światowego Dnia Walki z Ubóstwem oraz Wigilii i spotkania Wielkanocnego, utrzymują systematyczne kontakty z organizacjami pozarządowymi w sprawach klientów, towarzyszą bezdomnym w komisjach lekarskich. Od 2012 roku na terenie Kielc wprowadzono nową metodę pracy z osobami bezdomnymi, pozostającymi poza systemem pomocy instytucjonalnej – streetworking. Streetworkerzy systematycznie monitorują przestrzeń publiczną i miejsca niemieszkalne, w których przebywają bezdomni, podejmują interwencje ratujące życie oraz motywują do korzystania z usług właściwych instytucji. Współpracują z funkcjonariuszami Straży Miejskiej i Policji, prowadząc wspólne patrole. Edukują młodzież szkolną na temat problemu bezdomności. Do sierpnia 2013 roku streetworkerzy objęli wsparciem 201 osób bezdomnych, zlokalizowali 51 miejsc stałego pobytu osób bezdomnych w przestrzeni publicznej oraz 12 miejsc okresowego pobytu, podjęli 9 interwencji bezpośrednio ratujących życie.

W 2013 roku 637 środowisk (710 osób) dotkniętych bezdomnością skorzystało z pomocy udzielanej przez: Dział ds. Bezdomności – 616 środowisk (678 osób) oraz przez rejony opiekuńcze – 21 środowisk (32 osób). Udzielono wsparcia osobom bezdomnym

w postaci: obiadów – 283, zasiłku okresowego – 233, zasiłku celowego na zakup leków – 112, pomocy rzeczowej (odzież, obuwie, koce, śpiwory) – 95 osób oraz zasiłku stałego – 85.

Ośrodek Interwencyjno-Terapeutyczny (OI-T), ul. Żniwna 4

OI-T dysponuje 10 miejscami interwencyjnymi dla osób w kryzysie lub stanie nietrzeźwości oraz 5 miejscami w mieszkaniach chronionych.

Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży, ul. Słoneczna 9

Placówka miejska zapewniająca całodobową opiekę, pomoc socjalną i psychologiczną. Dysponuje 15 miejscami.

Fundacja Gospodarcza Św. Brata Alberta, ul. Sienna 5

Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn im. Jana Pawła II, ul. Sienna 5

Zapewnia całodobowe schronienie oraz wyżywienie. Zaopatruje w odzież, środki czystości . Dysponuje 84 miejscami.

Caritas Diecezji Kieleckiej, ul. Jana Pawła II 3

Schronisko dla Kobiet. Centrum Interwencji Kryzysowej, ul. Urzędnicza 7b

Zapewnia całodobowe schronienie oraz wyżywienie, wykonywanie czynności higienicznych, dostęp do opieki medycznej, pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej. Dysponuje 28 miejscami.

Stowarzyszenie Arka Nadziei, ul. Mickiewicza 1

Świetlica Przystań z łaźnią i pralnią, ul. Ogrodowa 3

Umożliwia spędzenie dnia w ogrzewanym pomieszczeniu, skorzystanie z łaźni i pralni. Zapewnia gorący napój, dostęp do biblioteczki, prasy, TV, komputera i Internetu. Dysponuje 30 miejscami.

Świętokrzyski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża, ul. Sienkiewicza 68

Schronisko dla Bezdomnych Kobiet Ofiar Przemocy Domowej, ul. Olkuska 18

Zapewnia całodobowe schronienie oraz całodzienne wyżywienie, środki higieniczne i czystości, podstawowe leki, odzież. Udziela pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej. Dysponuje 15 miejscami.

Koło Kieleckie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, ul. Żeromskiego 36A

Ogrzewalnia dla Bezdomnych Mężczyzn, ul. Żeromskiego 36 A

Czynna w okresie od października do kwietnia, zapewnia doraźną możliwość ogrzania, 2 posiłki, wykonanie czynności higienicznych. Zaopatruje w artykuły pierwszej potrzeby, odzież, obuwie. Dysponuje 20 miejscami.

Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn, ul. Żeromskiego 36 A

Zapewnia schronienie w formie noclegu, 2 posiłki, wykonanie czynności higienicznych. Zaopatruje w odzież, obuwie, leki. Dysponuje 20 miejscami.

Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn, ul. Żeromskiego 36 A

Zapewnia całodobowe schronienie oraz wyżywienie. Zaopatruje w odzież, obuwie, leki i środki czystości. Udziela pomocy psychologicznej i pielęgniarstwa. Dysponuje 40 miejscami.

Mieszkania chronione, ul. Żeromskiego 36A

Znajduje się tu 10 mieszkań, w których może przebywać 16 osób.

Fundacja Pomost, ul. Czerwonego Krzyża 3

Model Najpierw Mieszkanie

ul. Klembowskiego 13 – 2 mieszkania

ul. Bobrowa 15 – 4 mieszkania

Model Najpierw Mieszkanie to nowe rozwiązanie w funkcjonującym na terenie miasta systemie pomocy osobom bezdomnym. Są to miejsca pobytu przeznaczone dla osób zagrożonych bezdomnością, bądź pozostających w bezdomności przez krótki czas. W lokalach mogą zamieszkać rodziny z dziećmi. Stabilizacja mieszkaniowa pozwala im uporządkować sprawy osobiste, zawodowe i finansowe.

Stowarzyszenie Przyjaciół Międzynarodowego Ruchu ATD *Czwarty Świat* w Polsce, ul. Gagarina 12

Zajmuje się walką z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Posiada status konsultacyjny przy UNICEF, UNESCO, ONZ i Radzie Europy.

3. Pomoc dla osób uzależnionych

Świętokrzyskie Centrum Profilaktyki i Edukacji ul. Jana Nowaka Jeziorańskiego 65

Realizacją, koordynowaniem i zlecaniem zadań w ramach systemu wsparcia dla osób uzależnionych zajmuje się Świętokrzyskie Centrum Profilaktyki i Edukacji w oparciu

o uchwalany corocznie Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W ramach Centrum funkcjonują:

1. Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, ul. Nowaka – Jeziorańskiego 65:
2. Zespół Pomocy Rodzinie, ul. Nowaka – Jeziorańskiego 65, który zajmuje się pomocą terapeutyczną – edukacyjną dla małżeństw i rodzin.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, ul. Studzienna 2

Pomoc społeczna prowadzi działania edukacyjne, profilaktyczne i z zakresu pracy socjalnej:

- kierowanie do GKRPA;
- konsultacje indywidualne;
- spotkania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej z osobami utrzymującymi abstynencję, we współpracy z przedstawicielami Klubów i Centrum Integracji Społecznej;
- prowadzenie: grup wsparcia dla mieszkańców schronisk, grup edukacyjno-korekcyjnych, mitingów, grupa AA;
- kierowanie na detoksykację, na terapię, na oddziały psychiatryczne, ogólne;
- organizowanie i udział w zespołach interdyscyplinarnych.

Ośrodek Interwencyjno-Terapeutyczny (OI-T), ul. Żniwna 4

W skład Ośrodka wchodzi:

- Punkt Pomocy Doraźnej;
- Punkt Interwencji Kryzysowej;
- Mieszkania chronione.

Zdjęcie 1 Ośrodek Interwencyjno – Terapeutyczny

Źródło: Materiały własne MOPR

Ośrodek Interwencyjno-Terapeutyczny udziela pomocy przebywającym na terenie Kielc osobom bezdomnym, znajdującym się w stanie nietrzeźwości oraz świadczy pomoc w formie pobytu w mieszkaniach chronionych.

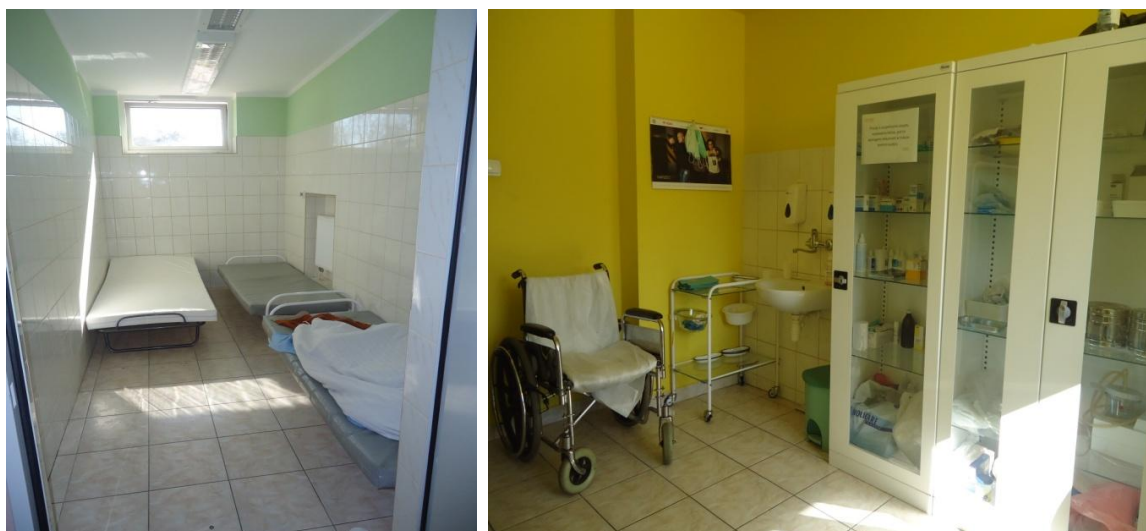
Do zadań Ośrodka należy:

- a) Prowadzenie profilaktycznej działalności konsultacyjnej, informacyjnej i edukacyjnej;
- b) przyjmowanie osób bezdomnych w stanie nietrzeźwości, znajdujących się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu;
- c) udzielanie konsultacji i pomocy przedmedycznej w nagłych wypadkach;
- d) motywowanie do przeprowadzenia detoksykacji i podjęcia leczenia;
- e) budowanie systemu wsparcia dla osób bezdomnych;
- f) aktywizacja osób bezdomnych;
- g) zapewnienie pobytu w mieszkaniach chronionych osobom bezdomnym, które przy odpowiednim wsparciu mogą samodzielnie funkcjonować;
- h) przygotowanie osób bezdomnych do usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem.

Ośrodek współdziała ze wszystkimi komórkami organizacyjnymi MOPR, a zwłaszcza z Działem ds. Bezdomności, Zespołem Usług Interwencji Kryzysowej oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Świętokrzyskim Centrum Profilaktyki i Edukacji, ośrodkami terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia, Policją, Strażą Miejską, instytucjami i organizacjami pozarządowymi, prowadzącymi działalność związaną z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz pomocą bezdomnym.

Do Punktu Pomocy Doraźnej przyjmowani są bezdomni, znajdujący się w sytuacjach kryzysowych zagrażających ich życiu lub zdrowiu, np. z powodu nadużycia alkoholu lub wychłodzenia organizmu. Osobom tym zapewniane jest bezpieczne schronienie, ciepła herbata, odzież i obuwie. Mają możliwość wykonania podstawowych zabiegów higieniczno-sanitarnych. W stosunku do klientów PPD – w ciągu 24 godzin po przyjęciu - podejmowane są wstępne działania z zakresu pracy socjalnej przez pracownika socjalnego Punktu oraz terapeutów ds. uzależnień. Następnie opracowywany jest w porozumieniu z pracownikiem socjalnym Działu ds. Bezdomności dalszy plan pomocy i wsparcia.

Zdjęcie 2 Punkt Pomocy Doraźnej oraz gabinet lekarski

Źródło: Materiały własne MOPR

W Punkcie Interwencji Kryzysowej, udziela się schronienia osobom bezdomnym wymagającym pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych lub żyjącym w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych na czas remontu ich domów.

Zdjęcie 3 Punkt Interwencji Kryzysowej

Źródło: Materiały własne MOPR

Ośrodek Interwencyjno-Terapeutyczny dysponuje 5 mieszkaniami chronionymi. Pokoje jednoosobowe ze wspólną kuchnią i węzłem sanitarnym wyposażone są w podstawowe meble i sprzęt RTV. Zamieszkanie w mieszkaniu chronionym ma na celu umożliwienie odbycia i zakończenia terapii odwykowej oraz integrację osób bezdomnych ze środowiskiem poprzez przygotowanie ich do samodzielnego życia pod opieką specjalistów. Do mieszkań chronionych, przyjmowane są pełnoletnie osoby bezdomne, na podstawie decyzji administracyjnej, które realizują postanowienia kontraktu socjalnego zawartego z pracownikiem socjalnym Ośrodka i współdziałają w rozwiązywaniu swej trudnej sytuacji

życiowej, zwłaszcza kontynuują terapię odwykową i zachowują abstynencję. Czas pobytu w mieszkaniu chronionym, poza szczególnie uzasadnionymi przypadkami, nie może być dłuższy niż 18-24 miesiące.

Zdjęcie 4 Mieszkania Chronione

Źródło: Materiały własne MOPR

Przychodnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy z siedzibą w Kielcach, ul. Jagiellońska 72

Ośrodek oferuje terapię uzależnienia i współuzależnienia. W jego skład wchodzi: dwa całodobowe Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu – 176 łóżek; Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych – Detoksykacyjny – 29 łóżek; Poradnia Leczenia Uzależnień prowadząca terapię ambulatoryjną dla pacjentów, którzy nie wymagają hospitalizacji. Poradnia realizuje programy terapeutyczne, rehabilitacyjne jako kontynuację leczenia szpitalnego, oraz umożliwia korzystanie z terapii rodzinom osób uzależnionych.

Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia (Wojewódzki Szpital Zespolony), ul. Grunwaldzka 45

W Ośrodku udzielana jest pomoc: osobom uzależnionym od alkoholu; osobom pijącym szkodliwie; osobom z rozpoznaniem patologicznego hazardu; osobom z zaburzeniami zachowania spowodowanymi używaniem substancji psychoaktywnych oraz osobom u których występują zaburzenia adaptacyjne i ciężka reakcja na stres. Program leczenia realizowany jest w formach: sesji psychoterapii indywidualnej, sesji psychoterapii grupowej, sesji psychoedukacyjnych i jest dostosowany do indywidualnych możliwości i potrzeb każdego pacjenta. Program terapii dla członków rodzin osób uzależnionych również odbywa

się w formie sesji psychoedukacyjnych, sesji psychoterapii grupowej i psychoterapii indywidualnej.

Stowarzyszenie *Nadzieja Rodzinie*, ul. Karczówkowska 36

Poradnia Leczenia Uzależnień, ul. Karczówkowska 36

Udziela pomocy w formie diagnozowania uzależnień, terapii indywidualnej i grupowej.

Poradnia Terapii Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych, ul. Nowaka – Jeziorańskiego 75

Hostel dla Osób Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych, ul. Nowaka – Jeziorańskiego 75

W hostelu realizowany jest program postrehabilitacyjny adresowany do osób po ukończonym procesie leczenia. Umożliwia on pacjentom wdrożenia się w życie społeczne w warunkach zmniejszonego ryzyka powrotu do nałogu. Hostel dysponuje 12 miejscami.

Zdjęcie 5 Hostel dla Osób Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych

Źródło: Strona internetowa Stowarzyszenia Nadzieja Rodzinie

Stowarzyszenie *Monar*, ul. Malików 150B

Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień (MONAR), ul. Malików 150B

Udziela pomocy w formie poradnictwa dla osób uzależnionych, członków rodzin, DDA, nieuzależnionych z różnego rodzaju zaburzeniami psychicznymi, psychoterapii indywidualnej i grupowej, konsultacji psychiatrycznej, działań o charakterze profilaktycznym.

Hostel dla Osób Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych, ul. Malików 150 B

Placówka posiada program postrehabilitacyjnego (np. pomoc w szukaniu pracy, pomoc w uzupełnieniu wykształcenia, grupę wsparcia, terapię indywidualną) oraz grupy Anonimowych Narkomanów. Dysponuje 6 miejscami. Przyjmuje osoby powyżej 18 roku.

Świętokrzyski Klub Abstynentów *Raj*, ul. Jagiellońska 42A

Zajmuje się m.in. prowadzeniem zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, grup wsparcia oraz spotkań wspólnoty AA.

4. Pomoc na rzecz osób starszych

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, ul. Studzienna 2

Kluby Seniora

Funkcjonują w różnych rejonach miasta. Najliczniejsza grupa klubowiczów obejmuje osoby w wieku 56 – 65 lat, ze znaczną przewagą kobiet (ponad 80%). Z oferty placówek korzysta codziennie kilkaset osób. W 2/3 są to stali uczestnicy zajęć w tematycznych pracowniach i kąciakach zainteresowań. Na podkreślenie zasługuje fakt objęcia zajęciami rehabilitacyjnymi ok. 20 osób chorych na Parkinsona i ok. 30 osób ze schorzeniami reumatoidalnymi. Kluby prowadzą zajęcia z zakresu: rękodzieła artystycznego, porad kosmetycznych, gimnastyki i rehabilitacji, muzykoterapii, prasy i telewizji, w kąciakach: komputerowym, brydżowym, szachowym, filmowym i kulinarnym.

1. Klub Seniora, ul. Św. Stanisława Kostki 4a (filie ul. Konopnickiej 5 i ul. Żeromskiego 44),
2. Klub Seniora, ul. Jana Nowaka – Jeziorańskiego 75 (filia ul. Miodowa 7),
3. Klub Seniora, ul. Hożej 39,
4. Klub Seniora, Al. Legionów 5 (filia ul. Urzędnicza 3 i ul. Mała 17/4)²⁰.

---

²⁰ Ocena zasobów pomocy społecznej dla miasta Kielce za rok 2012, s 21.

Zdjęcie 6 Aktywność seniorów w Klubach

Zdjęcie: Materiały własne MOPR

Działalność klubów skoncentrowana jest głównie na wsparciu emocjonalnym, podtrzymaniu aktywności fizycznej i psychicznej. Kluby seniora w założeniu mają tworzyć sieć kontaktów społecznych i w efekcie: zapobiegać izolacji, sprzyjać wytworzeniu pozytywnych postaw wobec starości na zewnątrz, integrować wewnątrz- i międzypokoleniowo, wykorzystywać potencjał osób starszych, również umożliwić dostęp do społeczeństwa informacyjnego.

Istotną ofertą edukacyjną i cieszącą się dużym zainteresowaniem jest prowadzenie kursów języków obcych np. angielskiego, niemieckiego, włoskiego. Organizowane są wycieczki krajoznawcze i zapraszani są na spotkania klubowe poeci, artyści malarze, kolekcjonerzy.

W klubach organizowane są wystawy tematyczne. Wspólnie z personelem klubów uczestnicy podejmują wiele akcji np. pomocy bezdomnym, utrzymują bieżący kontakt z młodzieżą w szkołach, organizują występy artystyczne, wieczorki taneczne i spotkania świąteczne.

Mieszkania chronione

Nowym działaniem miasta na rzecz osób starszych jest budowa mieszkań chronionych, które umożliwiają seniorom samodzielne funkcjonowanie oraz integrację ze środowiskiem lokalnym. Ze względu na niskie koszty eksploatacyjne lokali należy uznać, że to rozwiązanie jest korzystniejsze niż utrzymanie mieszkańca domu pomocy społecznej. Średni koszt poniesiony przez gminę na jednego lokatora w 2012 roku wyniósł 857,73 zł. W mieszkaniu chronionym mogą zamieszkać osoby, które ukończyły 60 rok życia i oczekują na przyznanie lokalu z zasobów miasta.

1. Mieszkania chronione przy ulicy Leszczyńskiej 37

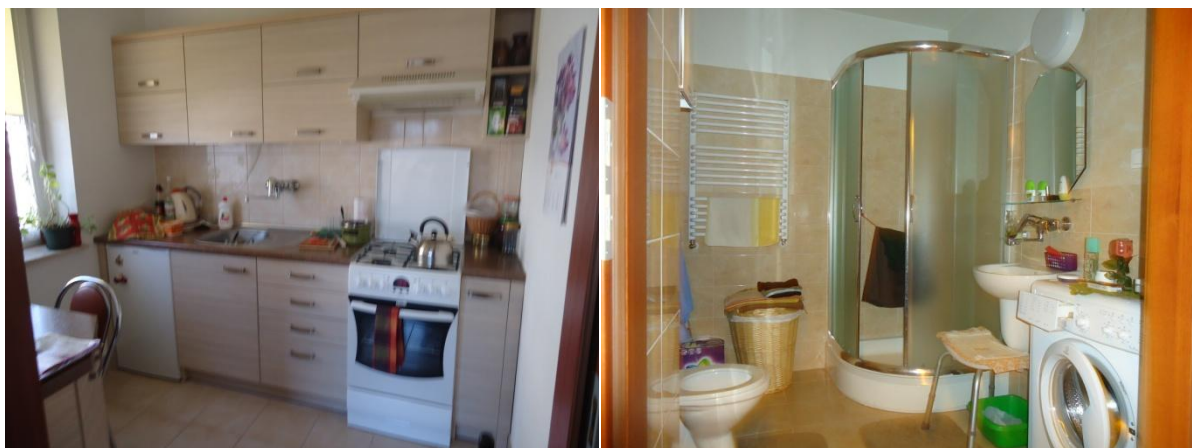
Powstały w 2012 roku, obejmują 17 lokali, w których mieszka 19 osób starszych²¹.

Zdjęcie 7 Mieszkania chronione przy ul. Leszczyńskiej 37

²¹ Sprawozdanie MOPR za rok 2012, s 41-42.

Źródło: Materiały własne MOPR

2. Mieszkania chronione przy ulicy Kazimierza Wielkiego 35A

Prace budowlane zostaną zakończone w styczniu 2014 roku. W bloku planowo będzie 23 samodzielne mieszkania dla 27 seniorów.

Zdjęcie 8 Mieszkania chronione przy ul. Kazimierza Wielkiego 35A

Źródło: Materiały własne MOPR

Lokale aktywizujące

Korzystając ze środków Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy w roku 2013 rozpoczęto przebudowę piętra DPS przy ul. Jagiellońskiej 76. Docelowo ma powstać 19 lokali aktywizujących dla 29 osób starszych i niepełnosprawnych. Do dyspozycji seniorów oddana zostanie również zmodernizowana sala do terapii zajęciowej, a uczestnictwo w zajęciach ma na celu jak najdłuższe utrzymanie lub przywrócenie sprawności narządu ruchu, a także usamodzielnienie chorego i przystosowanie go do życia w warunkach, jakie powstały w związku z niepełnosprawnością.

Zdjęcie 9 Dom Pomocy Społecznej ul. Jagiellońska 76 – Program Szwajcarski

Źródło: Materiały własne MOPR

Domy Pomocy Społecznej (DPS)

1. DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych im. Jana Pawła II, ul. Jagiellońska 76 – 240 miejsc;
2. DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych im. A. Kępińskiego, ul. Jagiellońska 76 – 82 miejsca;
3. DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych, ul. Tarnowska 10 – 102 miejsca;
4. DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych, ul. Sobieskiego 30 – 80 miejsc;
5. DPS dla kobiet przewlekle psychicznie chorych, ul. Żeromskiego 4/6 – 104 miejsca;
6. DPS Polskiego Związku Niewidomych, ul. Złota 7 – 45 miejsc.

Rodzinne Domy Pomocy (RDP)

- RDP, ul. Tobrucka 19 – 8 miejsc;
- RDP *Adwectus*, ul. Narwicka 22 – 8 miejsc;
- RDP, ul. Narwicka 22 – 8 miejsc;
- RDP *Złoty Wiek*, ul. Hoża 60 – 8 miejsc;
- RDP, ul. Hoża 60 – 8 miejsc;
- RDP, ul. Hoża 60/2 – 8 miejsc.

Świętokrzyski Uniwersytet Trzeciego Wieku, ul. Seminaryjska 28A

Pełniejszemu uczestnictwu w życiu społecznym sprzyja również podejmowanie przez osoby starsze edukacji. Świętokrzyski Uniwersytet Trzeciego Wieku umożliwia seniorom realizację takich potrzeb jak: samokształcenie, poszerzenie wiedzy i umiejętności oraz nawiązywanie i utrzymywanie więzi towarzyskich. W roku akademickim 2012/2013 ŚUTW zorganizował 32 wykłady, na których zgromadziło się przeciętnie od 180 do 320 słuchaczy²².

Zgromadzenie niehabitowe *Sługi Jezusa*, ul. Sewerynow 8

Zakład Opiekuńczo – Lecznicy dla Przewlekłe Chorych, ul. Wesoła 45

Niepubliczny zakład opieki zdrowotnej, w którym udzielane są całodobowe świadczenia zdrowotne, obejmujące swoim zakresem leczenie, pielęgnację i rehabilitację kobiet przewlekłe i obłożnie chorych, które przebyły ostrą fazę leczenia szpitalnego i mają ukończony proces diagnozy, leczenia operacyjnego lub intensywnego leczenia zachowawczego i nie wymagają już hospitalizacji. Udziela się też świadczeń zdrowotnych osobom, które są samotne, a ze względu na stan zdrowia wymagają całodobowej opieki pielęgnacyjnej. Od marca 2006 roku udzielane są też świadczenia pielęgnacyjno-lecznicze i rehabilitacyjne chorym w stanie apalicznym/wegetatywnym/ z niekorzystnym rokowaniem, w stosunku do których zakończono postępowanie lecznicze, niewymagającym hospitalizacji w oddziałach intensywnej terapii, którzy wymagają kompleksowej opieki lekarsko – pielęgnarskiej.

Zdjęcie 10 Zakład Opiekuńczo – Lecznicy dla Przewlekłe Chorych, ul. Wesoła 45

Źródło: Materiały własne MOPR

²² Więcej na www.uwt.pl i www.sutw-kielce.pl.

5. System wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych

Funkcjonujący w mieście model oparcia społecznego dla osób niepełnosprawnych oferuje integrację społeczną i aktywizację zawodową. Jego elementy tworzą zintegrowany system lokalnego wsparcia, w którym osoba niepełnosprawna prowadzona jest w sposób indywidualny, dostosowany do jej potrzeb i możliwości psychofizycznych.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, ul. Studzienna 2

W ramach systemu wsparcia na rzecz niepełnosprawnych:

Na bieżąco realizowane są zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (środki PFRON),

Na wysokim poziomie utrzymuje się liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych (w 2013 r. 1464 osób).

Punkt Informacji dla Osób Niepełnosprawnych, ul. Studzienna 2

Zajmuje się upowszechnianiem informacji o świadczonych w mieście usługach i możliwościach wsparcia: ulgach i prawach osób niepełnosprawnych, przysługujących formach pomocy, miejscach edukacji, rehabilitacji.

Środowiskowe Domy Samopomocy

Rozwijana jest infrastruktura środowiskowych domów samopomocy (ŚDS) trzech typów – typ A: dla osób chorych psychicznie, typ B: dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, typ C: dla osób wykazujących inne zaburzenia czynności psychicznych (np. zdiagnozowana choroba Alzheimera). Oferowane usługi nastawione są na podtrzymanie umiejętności życiowych uczestników, poprawę funkcjonowania, integrację ze środowiskiem lokalnym zgodnie z indywidualnymi planami postępowania terapeutyczno-rehabilitacyjnego.

1. Środowiskowy Dom Samopomocy Typu A, ul. Miodowa 7

przeznaczony jest dla 35 osób po kryzysach psychicznych, znajdujących się w okresie remisji i będących pod opieką lekarza psychiatry.

Zdjęcie 11 Środowiskowy Dom Samopomocy Typu A, ul. Miodowa 7

Źródło: Materiały własne MOPR

2. Środowiskowy Dom Samopomocy Typu B, ul. Okrzei 8
Wsparciem obejmuje 25 osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Zdjęcie 12 Środowiskowy Dom Samopomocy Typu B, ul. Okrzei 8

Źródło: Materiały własne MOPR

3. Środowiskowy Dom Samopomocy Typu B, ul. Kołłątaja 4
Przeznaczony dla 25 osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

Zdjęcie 13 Środowiskowy Dom Samopomocy Typu B, ul. Kołłątaja 4

Źródło: Materiały własne MOPR

4. Środowiskowy Dom Samopomocy typu B, ul. Orzeszkowej 53
Pomoc kieruje do 25 osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Zdjęcie 14 Środowiskowy Dom Samopomocy Typu B, ul. Orzeszkowej 53

Źródło: Materiały własne MOPR

5. Środowiskowy Dom Samopomocy typu C, ul. Krzemionkowa 1
Przeznaczony jest dla 25 osób z chorobą Alzheimera, różnymi postaciami otępienia, demencji starczej.

Zdjęcie 15 Środowiskowy Dom Samopomocy Typu C, ul. Krzemionkowa 1

Źródło: Materiały własne MOPR

Ośrodek Wsparcia dla Osób z chorobą Alzheimera przy al. Legionów 5.

Dysponuje 20 miejscami dla osób starszych, z zaburzeniami pamięci, zespołami otępiennymi, chorobą Alzheimera. Podstawowym celem działalności Ośrodka jest zapewnienie dziennej opieki osobom cierpiącym na chorobę Alzheimera oraz wspieranie osób chorych, ich rodzin i opiekunów. Pobyt w ośrodku umożliwia osoby chorej dłuższe pozostawanie w środowisku, a rodzinie kontynuowanie pracy zawodowej. Stała oferta Ośrodka Wsparcia Dziennego dla Osób Chorych na Alzheimera obejmuje:

1. Terapię zajęciową: działania rewalidacyjne, ćwiczenia funkcji poznawczych, ćwiczenia funkcji językowych, apraksja konstrukcyjna, usprawnianie w obrębie motoryki małej i dużej, ćwiczenia w zakresie analizy i syntezy wzrokowo-przestrzennej, usprawnianie koordynacji wzrokowo-ruchowej i wzrokowo-słuchowej, ćwiczenia grafomotoryki, kinezylogia edukacyjna (gimnastyka mózgu), opiekę pielęgniarską, rehabilitację, wyżywienie.
2. Wspieranie rodzin i opiekunów - poradnictwo socjalne.

Codzienne przyprowadzanie przez rodziny i opiekunów chorych do Ośrodka jest okazją do nawiązania rozmowy, wysłuchania problemów wynikających z opieki nad osobą cierpiącą na Alzheimera oraz wskazanie odpowiednich form pomocy. Ogranicza się w ten sposób poczucie samotności i bezradności u opiekuna osoby chorej. W ramach wspierania rodzin organizowane są także spotkania z lekarzem neurologiem.

Zespół do Spraw Oparcia Społecznego ul. Bukowa 18

Odpowiada za realizację specjalistycznych usług na rzecz osób i ich rodzin wymagających wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego. Są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zakres tych usług obejmuje: usprawnienie do funkcjonowania w społeczeństwie, wsparcie psychologiczne i terapeutyczne – edukacyjne, wydanie opinii psychologicznej lub psychiatrycznej, diagnozę psychologiczną. Zaletą usług specjalistycznych jest fakt, że są one świadczone w miejscu zamieszkania klienta. Zespół odwiedza swoich podopiecznych w zależności od indywidualnych potrzeb. Rodziny osób z zaburzeniami psychicznymi pozyskują wiedzę na temat choroby i sposobów łagodzenia jej skutków. Pomocą w formie długofalowej, cyklicznej terapii objęto w 2013 roku 184 rodzin²³.

---

²³ Sprawozdanie MOPR za rok 2013, s. 32 – 33.

Mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi, ul. Paderewskiego 37/39b i ul. Zimna 11A.

Celem funkcjonowania mieszkań chronionych jest zapewnienie chronionych warunków mieszkaniowych osobom pozbawionym wsparcia ze strony rodziny, przygotowania mieszkańców do samodzielnego życia poprzez prowadzenie treningów umiejętności życiowych, pomoc mieszkańcom w działaniach zmierzających do zaspokajania ich niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Osoby przebywające w mieszkaniach chronionych mają całkowitą swobodę w podejmowaniu decyzji dotyczących spraw osobistych i organizacji życia. Mieszkańcy korzystają ze wsparcia pracowników MOPR (psycholog, pielęgniarka psychiatryczna, psychiatra) odwiedzających ich co kilka dni. Pracownicy zespołu biorą również udział w opracowywaniu i realizacji indywidualnych programów wspierania mieszkańców.

Zdjęcie 16 Mieszkania Chronione Interwencyjne, ul. Zimna

Źródło: Materiały własne MOPR

Lokale aktywizujące dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, ul Nowowiejska 14

Przeznaczone dla 10 osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze po osiągnięciu pełnoletniości. Obecnie trwa remont budynku współfinansowany w ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy.

Zdjęcie 17 Lokale aktywizujące przed i w trakcie realizacji Programu Współpracy

Źródło: Materiały własne MOPR

Warsztat Terapii Zajęciowej (WTZ)

WTZ jest placówką, która umożliwia osobom niepełnosprawnym pozyskanie lub przywrócenie umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Cyklicznie prowadzi się tam ocenę postępów terapii zawodowej osób niepełnosprawnych i wspomaga ich w usamodzielnieniu poprzez wyszukiwanie ofert pracy. W Kielcach funkcjonują dwa WTZ, dysponujące 61 miejscami: przy ul. Kryształowej 6 i Słonecznej 3.

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Kielcach, ul. Chęcińska 23

Ośrodek Wczesnej Interwencji, Os. Na Stoku 42a

Niepubliczna, specjalistyczna placówka, realizująca kompleksowe świadczenia zdrowotne na rzecz dzieci w wieku 0 – 7 lat zagrożonych nieprawidłowym rozwojem, z zaburzeniami rozwoju psychoruchowego i z upośledzeniem umysłowym. Ośrodek działa na rzecz: lepszego psychoruchowego i społecznego rozwoju dzieci oraz zapobiegania pogłębianiu się ich niepełnosprawności, a także prowadzi działania edukacyjne w stosunku do rodzin.

Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy im. Marii Majewskiej,
ul. Chęcińska 23

Przeznaczony dla dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim z dysfunkcją narządu ruchu w wieku od 3 do 25 lat.

Ośrodek Rehabilitacji Diennej Dzieci i Młodzieży, ul. Chęcińska 23

Działa na rzecz zmniejszenia wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku od 7 roku życia. Placówka oferuje specjalistyczną opiekę lekarską, rehabilitację ruchową, terapię logopedyczną, psychologiczną i zajęciową.

Mieszkania treningowe dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, ul. Sandomierska 126

Są przejściową formą mieszkalnictwa, przeznaczoną dla osób powyżej 18 roku życia. Pobyt w mieszkaniu umożliwia osobom, pozostającym dotąd pod całkowitą opieką rodziny, rozwinać praktyczną gotowość do życia w otwartym środowisku.

**Świętokrzyski Zespół Regionalny Koalicji na rzecz Zdrowia Psychicznego,
ul. Miodowa 7**

Kielecki Dom pod Fontanną, ul. Nowaka – Jeziorańskiego 75

Ośrodek wsparcia dziennego dla 90 osób z chorobami psychicznymi, których aktywizacja odbywa się w ramach trzech programów: rehabilitacji i integracji społecznej, edukacji oraz aktywizacji zawodowej. Dom umożliwia podjęcie płatnej pracy poprzez zatrudnienie przejściowe, wspierane i niezależne.

Zdjęcie 18 Kielecki Dom pod Fontanną

Źródło: Materiały własne KDpF

Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział Kielce, ul. Mieszka I 79

Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z Autyzmem, ul. Mieszka I 79

Nastawiony jest na indywidualną i grupową terapię, rozwijającą wszystkie sfery funkcjonowania podopiecznych poprzez stosowanie różnych form terapii takich jak: plastyka, muzykoterapia, rehabilitacja, zajęcia kulinarne i komputerowe.

Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Terapeutyczno – Wychowawczy Dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem, ul. Krakowska 360

Przyjmuje osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, autyzmem dziecięcym, globalnymi zaburzeniami i sprzężonymi zaburzeniami rozwoju. Uczniowie spełniają w Ośrodku obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne i obowiązek szkolny. Pracą edukacyjno - terapeutyczną obejmuje zarówno dzieci, jak i ich rodziny.

6. Zintegrowany system pomocy rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych i rodzinom dysfunkcyjnym

- Na bieżąco świadczona jest profesjonalna pomoc w formie pracy socjalnej rodzinom problemowym z wykorzystaniem narzędzia w postaci kontraktu socjalnego.
- Działa Zespół Usług Interwencji Kryzysowej (ZUIK), skupiający placówki miejskie i pozarządowe. Podstawowe zadania ZUIK to:
zapewnienie schronienia osobie/rodzinie znajdującej się w sytuacji kryzysowej;
udzielenie podstawowych form pomocy;
pomoc w formie poradnictwa prawnego, psychologicznego, psychiatrycznego i różnych form terapii.
- Utworzono mieszkania chronione typu interwencyjnego dla 6 osób w sytuacji kryzysowej.
- We wrześniu 2006 r. przy współudziale Wojewody Świętokrzyskiego utworzono Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, w strukturze którego znajduje się Ośrodek Korekcyjno-Edukacyjny dla sprawców przemocy oraz hostel dla ofiar przemocy,
- We wrześniu 2005 r. w strukturze MOPR powstał interdyscyplinarny Zespół Profilaktyki Rodzinnej, którego zadaniem jest zdiagnozowanie rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, określenie długofalowego planu pracy socjalnej dla konkretnego środowiska, przygotowanie rodziny do podpisania kontraktu socjalnego, budowanie sieci wsparcia instytucjonalnego w środowisku lokalnym na rzecz rodziny (współpraca różnych instytucji). Celem Zespołu Profilaktyki Rodzinnej jest pomoc rodzinom w pokonywaniu trudności życiowych, a przede wszystkim kłopotów opiekuńczo-wychowawczych z dziećmi. Wszelkie działania zmierzają do tego, by nie doszło do zabrania dziecka z rodziny naturalnej, a końcowym efektem pracy Zespołu jest spowodowanie, by rodzina samodzielnie radziła sobie z rozwiązywaniem trudności, by dostrzegała potrzeby wychowywanych dzieci oraz by nie dopuszczała się zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych wobec nich. W 2013 r. w zainteresowaniu ZPR pozostawało 219 rodzin, w tym 42 zostały dodatkowo objęte wsparciem asystentów rodziny.
- MOPR zatrudnia 10 asystentów rodzin, którzy świadczą pracę socjalną w rodzinach z trudnościami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Celem ich pracy jest poprawa funkcjonowania rodzin i zapobieganie umieszczenia dzieci poza rodziną. W 2013 r. asystenci objęli wsparciem 261 rodzin.

- W wyniku realizacji uchwalonych przez Radę Miasta programów: „Budowanie przyjaznego systemu pomocy dziecku i rodzinie w Kielcach” oraz „Przyjazny system opieki nad dzieckiem i rodziną w Kielcach” zwiększono liczbę placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego z 1 w 2002 r. do 30 w 2013 r. Zapewniają one opiekę i wychowanie 1330 dzieciom i młodzieży. Poddano transformacji wszystkie istniejące na terenie miasta domy dziecka, osiągając cel w postaci dostosowania placówek do standardów opieki i wychowania. Przekształcono duże domy dziecka w nowoczesne placówki wielofunkcyjne obejmujące placówki wsparcia dziennego, autonomiczne mieszkania grupy usamodzielniającej każde dla 12-14 wychowanków w wieku szkolnym oraz mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek.
- Zasada jest, że w nowo powstających blokach socjalnych powstają świetlice środowiskowe dla dzieci i młodzieży.
- W maju 2008 r. przyjęto do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a w 2010 r. Gminny Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

7. Projekty i działania innowacyjne realizowane przez MOPR:

Od 2004 roku MOPR realizuje „Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce” w oparciu o dotację z Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu oraz Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji. W ubiegłym roku w ramach projektu „Pomoc edukacyjna dla dzieci pochodzących z rodzin romskich” 30 dzieci, w tym 16 uczęszczających do szkół podstawowych oraz 14 do szkół ponadpodstawowych i wyższych, otrzymało podręczników do nauki. Celem jest poprawa stanu edukacji wśród dzieci romskich i doprowadzenie do ich pełnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz zniwelowanie różnic dzielących tę grupę etniczną od reszty społeczeństwa.

Działaniami realizowanym w ramach projektu „Edukacja zdrowotna rodzin romskich w zakresie profilaktyki i wczesnego wykrywania nadciśnienia tętniczego i cukrzycy” objęto 132 osoby pochodzące z rodzin romskich, w tym 43 dzieci. Zorganizowano sześć spotkań edukacyjnych na temat chorób cukrzycy i nadciśnienia tętniczego, rozpoznawania ich oznak oraz możliwych powikłań. Każda rodzina romska otrzymała automatyczny aparat do mierzenia ciśnienia tętniczego krwi, rozdano 64 aparaty do pomiaru RR i 14 glukometrów.

Projekty wdrażane w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Oś priorytetowa 8 Społeczeństwo informacyjne - zwiększanie innowacyjności gospodarki, Działanie 8.3 Przeciwdziałanie Wykluczeniu Cyfrowemu eInclusion:

Projekt pn. „Świat w moim domu”

Wartość projektu – 1 480 760,00 zł.

Czas realizacji projektu: 01.10.2010 r. – 31.03.2015 r.

153 gospodarstwa domowe objęte pomocą MOPR z powodu ubóstwa i niepełnosprawności, otrzymały nieodpłatnie sprzęt komputerowy i dostęp do Internetu.

Projekt pn. „Okno na świat”

Wartość projektu – 1 259 799,75 zł.

Czas realizacji projektu: 01.07.2013 r. – 31.08.2015 r.

150 gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej otrzymało zestawy komputerowe z oprogramowaniem i dostęp do szerokopasmowego Internetu.

Projekty wdrażane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki:

Projekt systemowy pn. „Działanie szansą na przyszłość” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej oraz Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie.

Wartość projektu – 14 892 277,89 zł.

Czas realizacji projektu: kwiecień 2008 – 31.12.2014 r.

W latach 2008 – 2013 w projekcie uczestniczyło łącznie 1 839 klientów MOPR: osoby bezrobotne, nieaktywne zawodowo i zatrudnione, dzieci i młodzież w wieku 15-25 lat, wychowankowie instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej, osoby z niepełnosprawnością intelektualną i zaburzeniami psychicznymi. Celem projektu jest promocja integracji społecznej, obejmująca działania zapewniające równy dostęp do zatrudnienia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, wykluczonym i dyskryminowanym na rynku pracy, a także podwyższenie ich statusu zawodowego i społecznego, poprzez przygotowanie do wejścia lub powrotu na rynek pracy. Od marca 2009

roku do grudnia 2013 roku w ramach projektu systemowego realizowany był Program Aktywności Lokalnej skierowany do ponad 100 osób – mieszkańców bloków socjalnych, ich otoczenia, osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną oraz młodzieży od 15 roku życia.

Projekt pn. „Spółdzielnia socjalna – szansa na zmianę i lepsze życie” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej, Poddziałanie 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej wychodzi naprzeciw potrzebie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zwłaszcza kobiet i mężczyzn długotrwale bezrobotnych oraz niepełnosprawnych, którzy samodzielnie nie są w stanie poradzić sobie na otwartym rynku pracy.

Wartość projektu – 567 425,00 zł

Czas realizacji projektu: 01.01.2013 r. - 30.06.2014 r.

Celem projektu jest wzmocnienie sektora ekonomii społecznej oraz aktywizacja społeczno-zawodowa 15 osób bezrobotnych (6 kobiet i 9 mężczyzn) w wieku aktywności zawodowej poprzez przygotowanie ich do prowadzenia wspólnego przedsiębiorstwa społecznego. W ramach projektu dla Uczestników projektu przeprowadzono szkolenie z zakresu ekonomii społecznej, prowadzono doradztwo indywidualne przy opracowywaniu biznesplanów. Zorganizowano wizyty studyjne w spółdzielniach socjalnych działających w branżach podobnych do planowanych. Ponadto dla założycieli spółdzielni zorganizowano szkolenie zawodowe o tematyce budowlanej i gastronomicznej. Udzielono dotacji na rozpoczęcie działalności dla 10 Uczestników projektu, którzy założyli 2 spółdzielnie socjalne. Powstałe w ramach projektu przedsiębiorstwa otrzymują także wsparcie pomostowe finansowe oraz doradcze, mające ułatwić im funkcjonowanie na rynku przez pierwszych 12 miesięcy prowadzenia działalności.

Ekonomia społeczna umożliwia najskuteczniejszą integrację osób bezrobotnych oraz niepełnosprawnych z rynkiem pracy ponieważ jest sektorem gospodarki, w której działania są zorientowane na ich społeczną użyteczność a wypracowana nadwyżka wykorzystywana jest dla realizacji określonych celów społecznych. Działalność podmiotów ekonomii społecznej w naszym mieście jest niestety bardzo ograniczona, dlatego MOPR za pośrednictwem projektu wspiera ekonomię społeczną i umożliwia klientom aktywizację zawodową poprzez prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa społecznego.

Projekt pn. „Modelowy system na rzecz integracji społecznej” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna, Działanie 1.4 Projekty innowacyjne. Realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach, Miejski Urząd Pracy w Kielcach oraz Stowarzyszenie Edukacja przez Internet, lider projektu: Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych WRZOS.

Czas realizacji projektu przez partnerstwo kieleckie: 02.01.2013 r. – 30.06.2013 r.

Celem projektu było wypracowanie, sprawdzenie w praktyce i upowszechnienie w całym kraju modelu skutecznej i trwałej współpracy trzech podstawowych podmiotów: instytucji rynku pracy, ośrodków pomocy społecznej i organizacji pozarządowych w świadczeniu usług dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Beneficjentami projektu było 10 osób, zarejestrowanych w urzędzie pracy i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Skorzystały one z pakietu aktywizującego obejmującego zarówno usługi doradcze, jak i praktyczne zdobywanie doświadczeń i umiejętności w trakcie wolontariatu w kieleckich organizacjach pozarządowych.

Projekt „Pilotażowe wdrożenie standardów usług w zakresie bezdomności i przetestowanie Modelu Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności przez Kieleckie Partnerstwo Lokalne”, współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna, Projekt 1.18 Tworzenie i rozwijanie standardów jakości usług instytucji pomocy i integracji społecznej, Zadanie 4 Działania w zakresie standaryzacji pracy z osobami bezdomnymi. Opracowanie Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności.

Wartość projektu – 890 188,00 zł.

Czas trwania projektu: 01.03.2012 r. - 31.08.2013 r.

Realizowany przez MOPR w partnerstwie z Fundacją „POMOST” oraz Towarzystwem Pomocy św. Brata Alberta. Celem projektu była weryfikacja zaproponowanych w GMWB rozwiązań i wypracowanie gminnego modelu rozwiązywania problematyki bezdomności.

Projekty współfinansowane ze Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, Obszar tematyczny: Ochrona zdrowia, Cel 2 Poprawa usług podstawowej opieki zdrowotnej i usług opieki społecznej, w ramach projektu KIK/57 „Podniesienie jakości usług świadczonych w Jednostkach Organizacyjnych Pomocy Społecznej w celu wzmocnienia podmiotowości i aktywności życiowej podopiecznych”.

Projekt pn. „Poprawa jakości usług opieki społecznej poprzez adaptację budynku na lokale aktywizujące dla osób niepełnosprawnych oraz podniesienie kwalifikacji zawodowych personelu Zespołu Placówek Kamyk w Kielcach”

Budżet projektu: 786 907,86 zł

Czas trwania projektu: 21.06.2013 r.- 31.03.2015 r.

Celem projektu jest podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie poziomu życia i funkcjonowania niepełnosprawnych wychowanków placówki poprzez wzmocnienie ich podmiotowości i aktywności życiowej. W ramach działań inwestycyjnych utworzonych i wyposażonych zostanie 6 lokali aktywizujących dla 9 osób z niepełnosprawnością intelektualną, fizyczną lub sprzężoną. Działania w szczególności skierowane do osób, które przy wsparciu opiekuna będą w stanie samodzielnie funkcjonować.

Dla 18 pracowników merytorycznych przewidziany jest udział w szkoleniach, kursach oraz studiach podyplomowych z zakresu specyfiki potrzeb osób objętych pomocą społeczną i aktywizowania podopiecznych. Kierunki i tematyka kształcenia to między innymi: oligofrenopedagogika, socjoterapia, neurologopedia, zachowania agresywne i autoagresywne osób niepełnosprawnych, sposoby i metody pracy z osobami niepełnosprawnymi, zasady komunikacji z mieszkańcami z zaburzeniami procesów poznawczych. Dzięki działaniom szkoleniowym pracownicy merytoryczni wzbogacą zajęcia o nowatorskie metody i formy pracy z niepełnosprawnymi wychowankami.

Projekt pn. „Poprawa jakości usług opieki społecznej poprzez utworzenie mieszkań aktywizacyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz podniesienie kwalifikacji zawodowych personelu Domu Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II w Kielcach”

Budżet projektu: 1 957 995,19 zł

Czas trwania projektu: 21.06.2013 r. - 30.09.2015 r.

Celem projektu jest podniesienie jakości usług świadczonych mieszkańcom Domu Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II przy ul. Jagiellońskiej poprzez realizację działań inwestycyjnych oraz szkoleniowych dla personelu. Rezultatem inwestycji będzie utworzenie 19 mieszkań aktywizacyjnych dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych. Dla pracowników merytorycznych i medycznych zorganizowane będą szkolenia oraz studia podyplomowe, między innymi o tematyce: metody i techniki terapii zajęciowej w chorobie wieku podeszłego, profesjonalna obsługa trudnego klienta terapia zajęciowa w systemie rehabilitacji, aktywizacja podopiecznego w zakresie utrzymania sprawności fizycznej i samodzielności

życiowej, rekreacja i turystyka jako obszar kultury fizycznej w usprawnianiu osób niepełnosprawnych, zaburzenia psychosomatyczne a funkcjonowanie osoby starszej.

W 2013 roku w MOPR rozpoczęto realizację Programu wolontaryjnego. Wdrożenie i realizacja założeń Programu ma na celu monitorowanie środowisk osób potrzebujących wsparcia oraz świadczenia pomocy wolontaryjnej. Działania wolontaryjne uzupełniają usługi pomocy niematerialnej dla osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 14 Wolontariusze w strukturze MOPR

WOLONTARIAT W MIEJSKIM OŚRODKU POMOCY RODZINIE W KIELCACH	
Obszar działania	Liczba osób objętych pomocą wolontaryjną
Pomoc dzieciom i młodzieży	40
Pomoc osobom starszym, samotnym	15
Pomoc osobom niepełnosprawnym	15
Ogółem	70
AKCJE WOLONTARIATU MOPR	
Nazwa akcji	Liczba zaangażowanych wolontariuszy
Festyny: Grunt to rodzinka, Żegnaj szkoło	20
Święto Kielc	40
Kielce biegają	20
XVI Światowe Letnie Igrzyska Polonijne Kielce 2013	120
Razem przeciw białaczce DK	50
DANE OGÓLNE NA TEMAT WOLONTARIATU	
Liczba współpracujących wolontariuszy	55
Liczba zawartych porozumień z wolontariuszami	195
Liczba wydanych zaświadczeń	160
Liczba przeprowadzonych szkoleń	100
Liczba przeszkolonych wolontariuszy	200

Źródło: sprawozdanie MOPR

Projekt Ogólnodostępnych stref sportu i rekreacji

Strefy sportu i rekreacji wyposażone w nowoczesne urządzenia, wielofunkcyjne boiska, place do gier, zabaw i rekreacji, zaspokajają potrzeby dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Kielc, w tym osób niepełnosprawnych w obszarze aktywnego spędzania czasu wolnego, uprawiania amatorskiego sportu, integracji rodzinnej i profilaktyki zdrowia, umożliwiają integrację między i wewnątrzpokoleniową.

Powstały w różnych regionach miasta, w okolicy ulic: Chrobrego, Górników Staszicowskich, Wikaryjskiej, Seminaryjskiej, Piaseczny Dół.

Zdjęcie 19 Ogólnodostępne strefy sportu w Mieście Kielce

Źródło: materiał własny MOPR

REKOMENDACJE

W lokalnej polityce społecznej miasta nie planuje się dokonywania radykalnych zmian. Kontynuowane będą działania rozpoczęte w 2002 r. Nadal priorytetem lokalnej polityki społecznej będą: Dzieci i młodzież oraz Osoby starsze.

Na podstawie dononanych analiz oraz oceny zasobów pomocy społecznej Miasta Kielce rekomenduje się i planuje zintensyfikowanie działań w celu:

I. Doskonalenia zintegrowanego systemu wspierania rodziny poprzez:

1. Wzmocnianie funkcji rodziny jako naturalnego środowiska opiekuńczo-wychowawczego dla dzieci.
2. Tworzenie warunków prawidłowego funkcjonowania rodzin z dziećmi i sprawowania opieki nad nimi.
3. Poprawę jakości życia rodzin i dzieci dzięki rozwojowi aktywności własnej oraz zapobieganiu marginalizacji.
4. Podnoszenie kompetencji i umiejętności wychowawczych oraz opiekuńczych rodziców, które umożliwią wychowywanie się dzieci w rodzinie naturalnej.
5. Wspieranie rodziny działaniami interdyscyplinarnymi.
6. Pracę z rodziną w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym, w szczególności oddzielania dziecka od rodziny biologicznej.
7. Wspieranie dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcjami lub wieloprotblemowych poprzez wyrównywanie szans i zapobieganie niedostosowaniu społecznemu.

Dla osiągnięcia tak określonych zamierzeń planuje się w szczególności:

- inicjowanie i wspieranie inicjatyw prorodzinnych, w tym wprowadzenie Kieleckiej Karty Rodziny Wielodzietnej;
- organizowanie dla rodzin z określonym problemem grup wsparcia;
- prowadzenie Szkoły dla Rodziców i warsztatów umiejętności rodzicielskich;
- doskonalenie działań Zespołu Profilaktyki Rodzinnej;
- rozwój asystentury rodzin;
- sukcesywnie zwiększanie liczby pracowników socjalnych oraz podnoszenie ich kompetencji i umiejętności;
- wzbogacanie oferty edukacyjno-wychowawczej w placówkach wsparcia dziennego;
- rozwój rodzinnej pieczy zastępczej;
- dalsze przekształcanie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

II. Rozwijania zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych poprzez:

1. Dążenie do pełniejszego zabezpieczenia potrzeb usługowych dzięki objęciu opieką domową większej liczby osób starszych i w pełniejszym zakresie.
2. Rozwój sieci klubów seniora.
3. Tworzenie mieszkań chronionych, wspólnotowych oraz lokali aktywizujących dla seniorów.
4. Promocję/wspieranie powstawania rodzinnych domów pomocy społecznej.
5. Przekształcanie domów pomocy społecznej.

III. Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem i marginalizacją społeczną poprzez:

1. Dostarczanie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich posiłków w szkole, wyposażenia w podręczniki i przybory szkolne, wypoczynku letniego.
3. Udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom i rodzinom, zmierzające do ich życiowego usamodzielnienia.
4. Pomoc w uzyskaniu dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe oraz wspieranie w uzyskaniu pomocy.
5. Pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, grup i środowisk społecznych.
6. Podejmowanie inicjatyw zmierzających do rozwoju ekonomii społecznej, a zwłaszcza spółdzielczości socjalnej.
7. Budowanie systemu oparcia społecznego dla osób i rodzin żyjących w ubóstwie.
8. Współpracę z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, wolontariatem, Bankiem Żywności, związkami wyznaniowymi, Kościołem itp. w zakresie wspierania rodzin żyjących w trudnych warunkach materialnych,
9. Tworzenie i realizację programów osłonowych wynikających z rozeznanych potrzeb, zwłaszcza programów zapobiegającym eksmisjom i bezdomności, np. Program pomocy osobom zagrożonym eksmisją w Kielcach.
10. Rozwijanie inicjatyw mających na celu zapewniające równy dostęp do zatrudnienia osobom

zagrożonym wykluczeniem społecznym, wykluczonym i dyskryminowanym na rynku pracy, a także podwyższenie ich statusu zawodowego i społecznego, poprzez przygotowanie do wejścia lub powrotu na rynek pracy.

ZAŁĄCZNIK 1

Środki finansowe gminy na zadania własne i zlecone w obszarze pomocy społecznej

Rozdział	Nazwa	Plan		Wykonanie na 2013-12-31	% (6 : 5)	
		na początek roku	po zmianach			
1	2	3	4	5	6	7
	OGÓLEM		172 942 875	203 183 935	196 457 658,22	96,7
	A. ZADANIA GMINY		124 571 058	151 075 339	145 944 084,91	96,6
	ZADANIA WŁASNE		80 450 345	103 551 058	99 887 436,13	96,5
710	DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA		6 133 000	5 953 000	5 936 639,30	99,7
71095	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ		6 133 000	5 953 000	5 936 639,30	99,7
851	OCHRONA ZDROWIA		300 000	300 000	300 000,00	100,0
85154	PRZECIWDZIAŁANIE ALKOHOLIZMOWI		300 000	300 000	300 000,00	100,0
852	POMOC SPOŁECZNA		71 849 512	91 891 739	89 212 156,16	97,1
85201	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE		0	232 374	223 080,00	96,0
85202	DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ		0	438 960	419 187,96	95,5
85203	OŚRODKI WSPARCIA		5 543 509	4 593 152	4 593 140,18	100,0
85206	WSPIERANIE RODZINY		75 784	1 754 378	1 754 378,00	100,0
85212	ŚWIADCZENIA RODZINNE, ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO ORAZ SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO		1 385 000	1 941 071	1 941 071,00	100,0
85213	SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE OPŁACANE ZA OSOBY POBIERAJĄCE NIEKTÓRE ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ, NIEKTÓRE ŚWIADCZENIA RODZINNE ORAZ ZA OSOBY UCZESTNICZĄCE W ZAJĘCIACH W CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ		492 973	633 622	605 496,00	95,6
85214	ZASIŁKI I POMOC W NATURZE ORAZ SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE		6 245 162	11 883 592	11 640 830,00	98,0
85215	DODATKI MIESZKANIOWE		3 700 000	4 345 980	4 345 979,23	100,0
85216	ZASIŁKI STAŁE		3 783 464	7 111 455	7 106 016,46	99,9
85219	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ		23 376 976	24 005 114	23 401 190,70	97,5
85220	JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA, MIESZKANIA CHRONIONE I OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ		4 056 400	2 940 813	1 170 986,49	39,8
85228	USŁUGI OPIEKUŃCZE I SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE		8 060 000	9 425 065	9 425 065,00	100,0
85295	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ		15 130 244	22 586 163	22 585 735,14	100,0
853	POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ		2 167 833	5 346 319	4 379 140,92	81,9
85305	ŻŁOBKI		0	532 149	532 149,00	100,0
85311	REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH		280 000	329 000	328 260,40	99,8
85395	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ		1 887 833	4 485 170	3 518 731,52	78,5
900	GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA		0	60 000	59 499,75	99,2
90095	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ		0	60 000	59 499,75	99,2
	ZADANIA Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ ZLECONE USTAWAMI		44 120 713	47 481 281	46 013 648,78	96,9

Dział	Rozdział	Nazwa	Plan		Wykonanie na 2013-12-31	% (6 : 5)
			na początek roku	po zmianach		
1	2	3	4	5	6	7
801		OŚWIATA I WYCHOWANIE	0	13 000	13 000,00	100,0
	80195	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	0	13 000	13 000,00	100,0
851		OCHRONA ZDROWIA	2 000	24 660	24 660,00	100,0
	85195	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	2 000	24 660	24 660,00	100,0
852		POMOC SPOŁECZNA	44 118 713	47 443 621	45 975 988,78	96,9
	85203	OŚRODKI WSPARCIA	1 447 200	2 090 139	2 090 139,00	100,0
	85212	ŚWIADCZENIA RODZINNE, ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO ORAZ SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO	41 307 416	42 877 918	41 494 095,82	96,8
	85213	SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE OPŁACANE ZA OSOBY POBIERAJĄCE NIEKTÓRE ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ, NIEKTÓRE ŚWIADCZENIA RODZINNE ORAZ ZA OSOBY UCZESTNICZĄCE W ZAJĘCIACH W CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	220 397	258 422	190 507,96	73,7
	85219	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ	400	6 023	5 703,00	94,7
	85228	USŁUGI OPIEKUŃCZE I SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE	1 143 300	1 360 750	1 360 750,00	100,0
	85278	USUWANIE SKUTKÓW KLĘSK ŻYWIŁOWYCH	0	93 051	93 051,00	100,0
	85295	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	0	757 318	741 742,00	97,9
		ZADANIA REALIZOWANE NA PODSTAWIE POROZUMIEŃ Z ORGANAMI ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ	0	43 000	43 000,00	100,0
852		POMOC SPOŁECZNA	0	43 000	43 000,00	100,0
	85205	ZADANIA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	0	43 000	43 000,00	100,0
		B. ZADANIA POWIATU	48 371 817	52 108 596	50 513 573,31	96,9
		ZADANIA WŁASNE	45 189 301	48 238 162	46 935 406,61	97,3
852		POMOC SPOŁECZNA	44 842 139	47 554 285	46 253 031,04	97,3
	85201	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE	7 713 573	7 307 579	7 269 689,95	99,5
	85202	DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	22 038 455	23 349 853	22 102 537,82	94,7
	85203	OŚRODKI WSPARCIA	501 195	519 295	517 714,98	99,7
	85204	RODZINY ZASTĘPCZE	3 996 916	3 525 025	3 511 330,21	99,6
	85205	ZADANIA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	540 000	424 966	424 966,00	100,0
	85214	ZASIŁKI I POMOC W NATURZE ORAZ SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE	8 900 000	11 112 134	11 112 133,89	100,0
	85219	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ	0	114 830	114 799,96	100,0
	85220	JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA, MIESZKANIA CHRONIONE I OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	452 000	426 044	425 475,69	99,9
	85295	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	700 000	774 559	774 382,54	100,0
853		POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	347 162	683 877	682 375,57	99,8
	85311	REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	122 412	133 138	131 638,00	98,9

Dział	Rozdział	Nazwa	Plan		Wykonanie na 2013-12-31	%
			na początek roku	po zmianach		
1	2	3	4	5	6	7
	85321	ZESPOŁY DO SPRAW ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	224 750	256 394	256 392,57	100,0
	85395	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	0	294 345	294 345,00	100,0
		ZADANIA Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ ZLECONE USTAWAMI	958 352	1 470 581	1 464 515,09	99,6
851		OCHRONA ZDROWIA	55 232	39 366	39 140,09	99,4
	85156	SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA ZDROWOTNE ORAZ ŚWIADCZENIA DLA OSÓB NIE OBJĘTYCH OBOWIĄZKIEM UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO	55 232	39 366	39 140,09	99,4
852		POMOC SPOŁECZNA	416 120	881 493	875 653,00	99,3
	85201	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE	0	125 326	119 486,00	95,3
	85204	RODZINY ZASTĘPCZE	0	11 967	11 967,00	100,0
	85205	ZADANIA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	416 120	744 200	744 200,00	100,0
853		POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	487 000	549 722	549 722,00	100,0
	85321	ZESPOŁY DO SPRAW ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	487 000	549 722	549 722,00	100,0
		ZADANIA REALIZOWANE NA PODSTAWIE POROZUMIEN MIĘDZY JEDNOSTKAMI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	2 224 164	2 335 135	2 048 933,61	87,7
852		POMOC SPOŁECZNA	2 199 504	2 310 201	2 024 000,60	87,6
	85201	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE	1 946 964	2 026 216	1 740 016,17	85,9
	85204	RODZINY ZASTĘPCZE	252 540	278 585	278 584,43	100,0
	85205	ZADANIA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	0	5 400	5 400,00	100,0
853		POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	24 660	24 934	24 933,01	100,0
	85311	REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	24 660	24 934	24 933,01	100,0
		ZADANIA REALIZOWANE NA PODSTAWIE POROZUMIEN Z ORGANAMI ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ	0	64 718	64 718,00	100,0
852		POMOC SPOŁECZNA	0	64 718	64 718,00	100,0
	85204	RODZINY ZASTĘPCZE	0	64 718	64 718,00	100,0

DOCHODY

Dział Rozdział	Nazwa	Plan		Wykonanie na 2013-12-31	% (6 : 5)	
		na początek roku	po zmianach			
1	2	3	4	5	6	7
	OGÓLEM		96 023 075	123 031 004	118 956 516,65	96,7
	A. ZADANIA GMINY		70 769 729	95 166 042	92 585 799,33	97,3
	ZADANIA WŁASNE		26 649 016	47 641 761	46 530 149,53	97,7
710	DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA		3 705 084	3 405 084	3 075 798,79	90,3
71095	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ		3 705 084	3 405 084	3 075 798,79	90,3
852	POMOC SPOŁECZNA		21 056 099	39 743 444	39 484 163,67	99,3
85201	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE		0	110 500	3 976,69	3,6
85202	DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ		0	24 168	9 949,25	41,2
85203	OŚRODKI WSPARCIA		0	3 881	4 810,90	124,0
85206	WSPIERANIE RODZINY		0	463 356	463 356,90	100,0
85212	ŚWIADCZENIA RODZINNE, ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO ORAZ SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO		0	0	3 412,00	
85213	SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE OPŁACANE ZA OSOBY POBIERAJĄCE NIEKTÓRE ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ, NIEKTÓRE ŚWIADCZENIA RODZINNE ORAZ ZA OSOBY UCZESTNICZĄCE W ZAJĘCIACH W CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ		492 973	633 622	616 793,30	97,3
85214	ZASIŁKI I POMOC W NATURZE ORAZ SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE		3 917 000	9 605 616	9 414 708,66	98,0
85215	DODATKI MIESZKANIOWE		0	31 136	35 789,54	114,9
85216	ZASIŁKI STAŁE		3 783 464	7 111 455	7 108 132,64	100,0
85219	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ		1 515 902	3 295 059	3 293 263,40	99,9
85220	JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA, MIESZKANIA CHRONIONE I OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ		36 600	46 449	64 304,45	138,4
85228	USŁUGI OPIEKUŃCZE I SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE		560 000	717 106	745 215,44	103,9
85295	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ		10 750 160	17 701 096	17 720 450,50	100,1
853	POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ		1 887 833	4 493 233	3 970 187,07	88,4
85305	ŻŁOBKI		0	8 063	44 090,55	546,8
85395	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ		1 887 833	4 485 170	3 926 096,52	87,5
	ZADANIA Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ ZLECONE USTAWAMI		44 120 713	47 481 281	46 012 649,80	96,9
801	OŚWIATA I WYCHOWANIE		0	13 000	13 000,00	100,0
80195	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ		0	13 000	13 000,00	100,0
851	OCHRONA ZDROWIA		2 000	24 660	24 660,00	100,0
85195	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ		2 000	24 660	24 660,00	100,0
852	POMOC SPOŁECZNA		44 118 713	47 443 621	45 974 989,80	96,9

Dział	Rozdział	Nazwa	Plan		Wykonanie na 2013-12-31	%
			na początek roku	po zmianach		
1	2	3	4	5	6	7
	85203	OŚRODKI WSPARCIA	1 447 200	2 090 139	2 090 139,00	100,0
	85212	ŚWIADCZENIA RODZINNE, ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO ORAZ SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO	41 307 416	42 877 918	41 493 096,84	96,8
	85213	SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE OPŁACANE ZA OSOBY POBIERAJĄCE NIEKTÓRE ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ, NIEKTÓRE ŚWIADCZENIA RODZINNE ORAZ ZA OSOBY UCZESTNICZĄCE W ZAJĘCIACH W CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	220 397	258 422	190 507,96	73,7
	85219	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ	400	6 023	5 703,00	94,7
	85228	USŁUGI OPIEKUŃCZE I SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE	1 143 300	1 360 750	1 360 750,00	100,0
	85278	USUWANIE SKUTKÓW KLĘSK ŻYWIOŁOWYCH	0	93 051	93 051,00	100,0
	85295	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	0	757 318	741 742,00	97,9
		ZADANIA REALIZOWANE NA PODSTAWIE POROZUMIEN Z ORGANAMI ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ	0	43 000	43 000,00	100,0
	852	POMOC SPOŁECZNA	0	43 000	43 000,00	100,0
	85205	ZADANIA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	0	43 000	43 000,00	100,0
		B. ZADANIA POWIATU	25 253 346	27 864 962	26 370 717,32	94,6
		ZADANIA WŁASNE	22 070 830	23 994 528	22 787 494,11	95,0
	852	POMOC SPOŁECZNA	22 067 330	23 691 216	22 485 681,61	94,9
	85201	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE	28 000	88 376	90 962,90	102,9
	85202	DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	22 038 455	23 349 853	22 110 506,61	94,7
	85203	OŚRODKI WSPARCIA	875	875	5 597,71	639,7
	85204	RODZINY ZASTĘPCZE	0	106 765	124 930,04	117,0
	85214	ZASIŁKI I POMOC W NATURZE ORAZ SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE	0	34 651	39 509,53	114,0
	85219	OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ	0	107 518	107 487,96	100,0
	85220	JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA, MIESZKANIA CHRONIONE I OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	0	3 178	6 175,78	194,3
	85295	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	0	0	511,08	
	853	POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	3 500	303 312	301 812,50	99,5
	85311	REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	3 500	3 500	2 000,00	57,1
	85395	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	0	299 812	299 812,50	100,0
		ZADANIA Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ ZLECONE USTAWAMI	958 352	1 470 581	1 464 515,09	99,6
	851	OCHRONA ZDROWIA	55 232	39 366	39 140,09	99,4
	85156	SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA ZDROWOTNE ORAZ ŚWIADCZENIA DLA OSÓB NIE OBJĘTYCH OBOWIĄZKIEM UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO	55 232	39 366	39 140,09	99,4

Dział	Rozdział	Nazwa	Plan		Wykonanie na 2013-12-31	%
			na początek roku	po zmianach		
1	2	3	4	5	6	7
852		POMOC SPOŁECZNA	416 120	881 493	875 653,00	99,3
	85201	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE	0	125 326	119 486,00	95,3
	85204	RODZINY ZASTĘPCZE	0	11 967	11 967,00	100,0
	85205	ZADANIA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	416 120	744 200	744 200,00	100,0
853		POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	487 000	549 722	549 722,00	100,0
	85321	ZESPOŁY DO SPRAW ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	487 000	549 722	549 722,00	100,0
		ZADANIA REALIZOWANE NA PODSTAWIE POROZUMIEN MIĘDZY JEDNOSTKAMI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	2 224 164	2 335 135	2 053 990,12	88,0
852		POMOC SPOŁECZNA	2 199 504	2 310 201	2 029 056,12	87,8
	85201	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE	1 946 964	2 026 216	1 740 016,17	85,9
	85204	RODZINY ZASTĘPCZE	252 540	278 585	283 639,95	101,8
	85205	ZADANIA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	0	5 400	5 400,00	100,0
853		POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	24 660	24 934	24 934,00	100,0
	85311	REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	24 660	24 934	24 934,00	100,0
		ZADANIA REALIZOWANE NA PODSTAWIE POROZUMIEN Z ORGANAMI ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ	0	64 718	64 718,00	100,0
852		POMOC SPOŁECZNA	0	64 718	64 718,00	100,0
	85204	RODZINY ZASTĘPCZE	0	64 718	64 718,00	100,0

ZAŁĄCZNIK 2

Inwestycje w infrastrukturze pomocy społecznej w gminie w 2013 roku

Nazwa zadania	Adres	Wartość ogółem
Budowa budynku na potrzeby Integracyjnego Przedszkola Samorządowego wraz z zakupem i montażem urządzeń i sprzętu gastronomicznego	Kielce Ul. Sobieskiego 30	2 210 086,31 zł
Adaptacja pomieszczeń Domu dla Dzieci z przeznaczeniem na żłobek	Kielce Os. Na Stoku 42a	198 648,99 zł
Modernizacja pomieszczeń z przeznaczeniem na mieszkania chronione	Kielce Ul. Paderewskiego 37/39 B	71 624,49 zł
Budowa ogólnodostępnej strefy sportu i rekreacji dla dzieci i młodzieży	Kielce Ul. Seminaryjska	59 499,75 zł
Adaptacja pomieszczeń w budynku z przeznaczeniem na świetlicę dla dzieci i młodzieży	Kielce Ul. Smolaka 11	44 999,99 zł
Montaż wind zewnętrznych w budynkach środowiskowych domów samopomocy dla osób niepełnosprawnych	Kielce Ul. Okrzei 8 Ul. Miodowa 4	280 000,00 zł
Przebudowa (adaptacja) budynku z przeznaczeniem lokale aktywizujące dla osób niepełnosprawnych Lata 2013 – 2014	Kielce Ul. Nowowiejska 14	Wartość robót 500 000,00 zł wydatkowano w 2013 r. 235 000,00zł
Przebudowa (adaptacja) części budynku Domu Pomocy Społecznej z przeznaczeniem na utworzenie lokali aktywizacyjnych dla osób starszych, niepełnosprawnych. Lata 2013 – 2014	Kielce Ul. Jagiellońska 76	Wartość robót 2 000 000,00 wydatkowano w 2013 r. 162 000,00zł

ZAŁĄCZNIK 3

Organizacje pozarządowe współpracujące z gminą w zakresie pomocy i integracji społecznej

1. Katalog NGO współpracujących z Gminą (zawarte porozumienia o współpracy)

Nazwa organizacji i siedziby ¹⁾	Zasięg terytorialny działania ²⁾	Kategoria beneficjentów (szacunkowa liczba podopiecznych)			
		Ofiary przemocy w rodzinie	Dzieci i młodzież	Osoby niepełnosprawne	Inne (wymienić, np. bezdomni)
Dom Pomocy Społecznej Polskiego Związku Niewidomych w Kielcach, ul. Złota 7	L			17	
Federacja Stowarzyszeń Kulturotwórczych „Baza Zbożowa” w Kielcach, ul. Zbożowa 4	L		200		
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Kielcach, ul. Chęcińska 3	L			30 Mieszkania treningowe 20	
Świętokrzyski Zespół Regionalny Koalicji na Rzecz Zdrowia Psychicznego w Kielcach, ul. Miodowa 7	L			100	
Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział Kielce, ul. Mieszka I-go 79	L			19	
Stowarzyszenie „Arka Nadziei” w Kielcach, ul. Mickiewicza 1	L				Świetlica dla bezdomnych 40
Caritas Diecezji Kieleckiej, ul. Jana Pawła II, Kielce	L	CIK 30			
Kielecki Bank Żywności w Kielcach ul. Chłopska 20B	L				Mieszkańcy gminy Kielce
Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” ul. Karczówkowska 36, Kielce	L		295		
Stowarzyszenie Pomocni w Drodze „RAFAEL” w Kielcach, ul. Cedro Mazur 19	L		130		
Stowarzyszenie Chrześcijańskie „Miejsce dla Ciebie” w Kielcach ul. Czachowskiego 40	L		25		
Dom Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a’ Paulo, ul. Kościuszki 36, Kielce	L		35		
Oratorium Świętokrzyskie Świętego Jana Bosko ul. 1-go Maja 57, Kielce	L		70		

Caritas Diecezji Kieleckiej ul. Jana Pawła II 3, Kielce	L		75		
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Świętokrzyski Oddział Regionalny w Kielcach, ul. Warszawska 147	L		30		
Fundacja „Możesz Więcej” ul. Jeżynowa 30 w Bilczy	L		45		
Uczniowski Klub Sportowy „Zalew Kielce” ul. Chodkiewicza 87	L		30		
Stowarzyszenie SIEMACHA, ul. Długa 42, Kraków	L		130		
Stowarzyszenie Nauczycieli i Wychowawców w Kielcach, ul. Śląska 8/75	L		45		
Fundacja Pomocy Dzieciom „Przystanek – Dziecko” w Kielcach, ul. Starodomaszowska 30/7	L		7		
Świętokrzyski Klub Abstynentów „Raj” w Kielcach, ul. Jagiellońska 42a	L		20		
Koło Kieleckie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta ul. Żeromskiego 36a, 25-370 Kielce	L				Pomoc dla bezdomnych mężczyzn: Schronisko 40 Noclegownia 20 Ogrzewalnia 20
Fundacja Gospodarcza Św. Brata Alberta ul. Sienna 5, 25-725 Kielce	L				Przytulisko im. Jana Pawła II –pomoc dla bezdomnych 84
Caritas Diecezji Kieleckiej ul. Jana Pawła II 3, 25-013 Kielce	L				Schronisko dla kobiet – 28
Świętokrzyski Oddział Okręgowy PCK, ul. Sienkiewicza 68, 25-501 Kielce	L				Schronisko dla bezdomnych kobiet - 15

2. Placówki prowadzone przez NGO (tylko organizacje z gminą, w tym zlecenia zadań)

Nazwa organizacji i siedziby ¹⁾	Zasięg terytorialny działania ²⁾	Rodzaj i liczba placówek pomocy i integracji społecznej					
		DPS	ŚDS	Noclegownia lub Dom dla Bezdomnych	Świetlica, Klub młodzieżowy	Punkt poradnictwa	Inne (wymienić)
Dom Pomocy Społecznej Polskiego Związku Niewidomych w Kielcach, ul. Złota 7	L	1					
Federacja Stowarzyszeń Kulturotwórczych „Baza Zbożowa” w Kielcach, ul. Zbożowa 4	L						Ośrodek wsparcia dla młodzieży 1
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Kielcach, ul. Chęcińska 3	L						Ośrodek wsparcia dziennego 1 Mieszkanie treningowe 1
Świętokrzyski Zespół Regionalny Koalicji na Rzecz Zdrowia Psychicznego w Kielcach, ul. Miodowa 7	L						Ośrodek wsparcia dziennego 1
Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział Kielce, ul. Mieszka I-go 79	L		1				
Stowarzyszenie „Arka Nadziei” w Kielcach, ul. Mickiewicza 1	L						Świetlica dla osób bezdomnych 1
Caritas Diecezji Kieleckiej, ul. Jana Pawła II, Kielce	L			Schronisko dla kobiet – 1	2	CIK 1	
Kielecki Bank Żywności w Kielcach ul. Chłopska 20B	L						Bank Żywności 1
Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” ul. Karczówkowska 36, Kielce	L				6		
Stowarzyszenie Pomocni w Drodze „RAFAEL” w Kielcach, ul. Cedro Mazur 19	L				4		
Stowarzyszenie Chrześcijańskie „Miejsce dla Ciebie” w Kielcach ul. Czachowskiego 40	L				1		
Dom Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a’ Paulo, ul. Kościuszki 36, Kielce	L				1		

Oratorium Świętokrzyskie Świętego Jana Bosko ul. 1-go Maja 57, Kielce	L				2		
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Świętokrzyski Oddział Regionalny w Kielcach, ul. Warszawska 147	L				1		
Fundacja „Możesz Więcej” ul. Jeżynowa 30 w Bilezy	L				1		
Uczniowski Klub Sportowy „Zalew Kielce” ul. Chodkiewicza 87, Kielce	L				1		
Stowarzyszenie SIEMACHA, ul. Długa 42, Kraków	L				1		
Stowarzyszenie Nauczycieli i Wychowawców w Kielcach, ul. Śląska 8/75	L				1		
Fundacja Pomocy Dzieciom „Przystanek – Dziecko” w Kielcach, ul. Starodomaszowska 30/7	L				1		
Świętokrzyski Klub Abstynentów „Raj” w Kielcach, ul. Jagiellońska 42a	L				1		
Koło Kieleckie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta ul. Żeromskiego 36a, 25-370 Kielce	L			Schronisko 1 Noclegownia 1 Ogrzewalnia 1			
Fundacja Gospodarcza Św. Brata Alberta ul. Sienna 5, 25-725 Kielce	L			Przytulisko 1			
Świętokrzyski Oddział Okręgowy PCK, ul. Sienkiewicza 68, 25-501 Kielce				Schronisko dla bezdomnych kobiet - 1			

Objaśnienia:

- 1) W ramach organizacji pozarządowych uwzględnić spółdzielnie socjalne,
- 2) Zasięg terytorialny działania NGO współpracującego z Gminą:
  - a) K – obszar kraju,
  - b) W – obszar województwa,
  - c) L – Obszar lokalny (powiat i gmina)

SPIS TABEL

Tabela 1.	Liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego i Kielc w latach 2009 – 2013.....	str. 4
Tabela 2.	Liczba mieszkańców Kielc według wieku i płci w latach 2009- 2013.....	str. 7
Tabela 3.	Poziom wykształcenia mieszkańców Kielc powyżej 13 roku życia w 2002 i 2011 roku.....	str.11
Tabela 4.	Liczba małżeństw i rozwodów w Kielcach w latach 2009 – 2012.....	str.12
Tabela 5.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 – 6 w Kielcach w latach 2009 – 2012.....	str.13
Tabela 6.	Liczba studentów w Kielcach w 2012 roku.....	str.17
Tabela 7.	Obiekty kulturalne i sportowe na terenie Kielc w latach 2009 – 2012.....	str.17
Tabela 8.	Wybrane przyczyny zgłaszalności do poradni leczenia podstawowego dzieci i młodzieży w Kielcach w latach 2011 – 2012.....	str.20
Tabela 9.	Wybrane przyczyny zgłaszalności do poradni leczenia podstawowego osób w wieku 19 i więcej w Kielcach w latach 2011 – 2012.....	str.21
Tabela 10.	Opieka zdrowotna na terenie Kielc w latach 2009 – 2012.....	str.24
Tabela 11.	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w MUP według szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2009 – 2012.....	str.28
Tabela 12.	Powody przyznawania pomocy w 2013r.....	str.30
Tabela 13.	Liczba pracowników socjalnych w poszczególnych Rejonach Opiekuńczych/Dziale ds. Bezdomności.....	str.33
Tabela 14.	Wolontariusze w strukturze MOPR.....	str.66

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1.	Liczba mieszkańców Kielc w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym z podziałem na płeć w latach 2009 – 2013.....	str. 5
Wykres 2.	Przyrost naturalny w latach 2009 – 2012	str. 9
Wykres 3.	Migracje wewnętrzne i zagraniczne w latach 2009 – 2012.....	str.10
Wykres 4.	Liczba żłobków i przedszkoli na terenie Kielc w latach 2009 – 2012.....	str.13
Wykres 5.	Liczba szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie Kielc w latach 2009 – 2012.....	str.14
Wykres 6.	Liczba szkół licealnych ogólnokształcących i profilowanych na terenie Kielc w latach 2009 – 2012.....	str.14
Wykres 7.	Liczba techników i zasadniczych szkół zawodowych na terenie Kielc w latach 2009 – 2012.....	str.15
Wykres 8.	Liczba szkół policealnych na terenie Kielc w latach 2009 – 2012.....	str.16
Wykres 9.	Najczęstsze przyczyny zgonów mieszkańców Kielc w latach 2009 – 2011....	str.23
Wykres 10.	Struktura wiekowa bezrobotnych według wieku w latach 2010 – 2012.....	str.27

SPIS ZDJĘĆ

Zdjęcie 1.	Ośrodek Interwencyjno – Terapeutyczny.....	str.41
Zdjęcie 2.	Punkt Pomocy Doraźnej oraz gabinet lekarski.....	str.43
Zdjęcie 3.	Punkt Interwencji Kryzysowej.....	str.43
Zdjęcie 4.	Mieszkania Chronione.....	str.44
Zdjęcie 5.	Hostel dla Osób Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych.....	str.45
Zdjęcie 6.	Aktywność seniorów w Klubach.....	str.47
Zdjęcie 7.	Mieszkania chronione przy ul. Leszczyńskiej 37.....	str.48
Zdjęcie 8.	Mieszkania chronione przy ul. Kazimierza Wielkiego 35A	str.49
Zdjęcie 9.	Dom Pomocy Społecznej ul. Jagiellońska 76 – Program Szwajcarski	str.50
Zdjęcie 10.	Zakład Opiekuńczo – Leczniczy dla Przewlekłe Chorych, ul. Wesola 45.....	str.51
Zdjęcie 11.	Środowiskowy Dom Samopomocy Typu A, ul. Miodowa7.....	str.53
Zdjęcie 12.	Środowiskowy Dom Samopomocy Typu B, ul. Okrzei 8	str.53
Zdjęcie 13.	Środowiskowy Dom Samopomocy Typu B, ul. Kołłątaja 4	str.53
Zdjęcie 14.	Środowiskowy Dom Samopomocy Typu B, ul. Orzeszkowej 53	str.54
Zdjęcie 15.	Środowiskowy Dom Samopomocy Typu C, ul. Krzemionkowa 1	str.54
Zdjęcie 16.	Mieszkania Chronione Interwencyjne, ul. Zimna	str.56
Zdjęcie 17.	Lokale aktywizujące przed i w trakcie realizacji Programu Współpracy	str.57
Zdjęcie 18.	Kielecki Dom pod Fontanną	str.58
Zdjęcie 19.	Ogólnodostępne strefy sportu w Mieście Kielce	str.67